

ఆంధ్ర రాష్ట్ర యనభ

సభాధ్యక్షుల ఎన్నిక.

హరిసర్వోత్తమరావుగారు

డాక్టరు పట్టాభిసేతారామయ్య

I

అయ్యో, ఈ విషయమై మొన్నటిదినము తెలుపదిన తమ వైదిక కత్తిరికలోను-రా-సికి ఉన్న కలమ్మి నారాయణరావు పంతులుగారు నూచించినది మిక్కిలి సంక్షాళితము. సర్వ విధముల హరిసర్వోత్తమ రావుగారి యేటిసభకు అధ్యక్షతను వహించుట సమంజసము. ఆంధ్రోత్తమునకు చిరపరిచితులగు నుండి, ఆంధ్రరాష్ట్రపు అభివృద్ధికి యదాగ్రాధి పాఠములను వెల్లడించి త్రికరణకుద్ధిగ పాటుబడువారిలో హరిసర్వోత్తమ రావుగారు అగ్రగణ్యులనందగుదురు. కావున నాంధ్రమండలముల వారు ఏకకంఠముగ హరిసర్వోత్తమ రావుగారి సభ్యత్వముగ నెన్నికొని నిర్ణయము చేయవలయును వెల్లడించుట యుత్తము.

వం! ఆదినారాయణరావు శాస్త్రి.

II

అయ్యో, మొన్నటిపత్రికలో ఆంధ్రరాష్ట్రము మహాసభాధ్యక్షులను గురించి వారిపట్ల ఉన్న కలమ్మి నారాయణ పంతుల లేఖను చదివినది. ఈసంవత్సరము దత్తమండలములో సభ జరుగుచున్నది. కావున దత్తమండలము వారిలో తగువారిని అధ్యక్షులను కన్నెన బాగుగ నుండును. రాజోపు ఆంధ్రరాష్ట్రమునభాధ్యక్షతను హరిసర్వోత్తమరావుగారు తగినవారి నాకు పోయియున్నది. వారు గొప్ప ఆంధ్రరాష్ట్ర వాదులే నిర్మలభావమున జేయునట్లే పాటుపడదనవలెనవారే. గౌరవ నీయ సభ్యులు కారే యని సంకోచింపవలెనను. గౌరవనీయజేతేరులలో ఏకాకరణి యొప్పుదగు. హరిసర్వోత్తమ రావుగారి గుణవిలువలను గురించి పంతులుగారే వ్రాసియున్నారు. వారు కొంతకాలము ఆంధ్రపత్రికా సంపాదకులుగా నుండిన దెల్లరి కని తెలిసినకే. సర్వోత్తమ రావుగారిని ఆంధ్రరాష్ట్రము సభాధ్యక్షులనుగ చేయుటచే మాదత్తమండలములను గౌరవించి నట్లులగు.

నదరాసు, కే. రామచంద్రరావు.

III

అయ్యో, ఆంధ్రమహాసభకు కొలదికాలములో ననంత పురుషున జరుగుచున్నది చుండతీరిక తెలిసియేయున్నది. ఆంధ్ర మహాసభకు రావు బహదూరు జేంకట నరసింహారావు పంతులుగారి సభ్యత్వముగ నెన్నికొని యుండుట సమంజసము. వీరు పశ్చిమాంధ్రోత్తమునందు నివాసమునైన యాంధ్రోద్యమభిమానులు. అందులను నవటి వారలలోనే యొకరిని కార వింపినందులకు ఫల మాప్రాంత్యముల నియ్యది విస్తారముగా వ్యాపించుటకు గారణము గావలెను. ఆంధ్ర రాష్ట్రము సభకు ఇంకను అధ్యక్షు నిర్ణయముగాలేదు. ఆంధ్రోద్యమ ప్రచార మంతగాలేని అసంతృప్తమండలమునకు బ్రజానరంజకుడై యాంధ్రుల యంతరంగసద్భావము నుత్తేజ మొనర్చుటకు గుణములగు అధ్యక్షుల నేర్పడవలెనని యున్నది. కాని ఇటువంటివారి బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణ విభేదముల దెచ్చి పెట్టికొని పెనుగులాడుట యదాగ్రాధియముగా నుండదు. ఇంతకు క్రితమప్పుడైన యబ్రాహ్మణ ప్రముఖులు గూడ నీ భావము నుంకరించియే యున్నారు. కేవలము గౌరవనీయ సభ్యులయందు మాత్రమే దృష్టి నిగుడ్డుటయు సంభాష్యముగాదు. కాన నిన్నటి ఆంధ్రపత్రికలో శ్రీయత ఉన్న కలమ్మి నారాయణరావుగారు నూచించినట్లు ఎన్ని కష్టనిష్ఠులములైన నోప్పి నిరంతర జేతనేయే తమ ముఖ్య జీవనముగా గడుపుచున్న శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు ఎం పి గారిని ఈ కడవి నకష్టించునట్లు జేసి ఆంధ్రులు స్వకీయాత్మ గౌరవముల నిజుడజెట్టికొనుట ప్రశంసనీయుముగా నుండును.

తైల ను బ్రహ్మయ్య కిర్య, భిషగ్వర ఏ. ఎం. ఏ. సి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రయోగ సంఘము ఆంధ్రుల కొనగలదు టకు ప్రశంసార్థముగపోరి విజయలయిన డాక్టరు పట్టాభి సేతారామయ్యగారి నన్ని సంఘముల వారెన్నికొని తమకృత జ్ఞత వెలుపుచురి విశ్వసించెదము. —ఆంధ్రపత్రిక.

ఆంధ్రరాష్ట్రమునభా ఆగస్టు 24, 25 వ తేదీలందు అనంతపురమునందు సమావేశము కానున్నదనియు, ఆహ్వాన సంఘమువారు డాక్టరు పట్టాభి సేతారామయ్యగారిని సభాధ్యక్షులుగ నూచించిరినియు, ప్రకటించబడింది.

విద్యార్థి దశ.

పట్టాభిసేతారామయ్యగారిని బాల్యమున విద్యార్థిగ నుండినప్పటి నుండియు తెలుగుదును. ఉన్నత పాఠశాలయందును, నోటియ కళాశాలయందును అభ్యయనము చేయుచుండి నపుడును వాటిపరిచయముండినది. పిమ్మట బి.ఎ.లోని తీర్థలై వైద్యకళాశాల యందు ఎమ్. బి. సి. ఎమ్. (పారంభించింపు) యు అయినతగుల చురుకుదనమును, బుద్ధి వైశిష్ట్యమును, జేహితైక జీవనాభిలాషనుగూర్చి ఎరుగుదును. ఏ విషయమునను అయినను నేను సమాను డను గాకపోయినప్పటికి, అయిన ముందెప్పటి కయినను మన యాంధ్రజేత నాయతలలో నొక్కడు గాక మానదను విశ్వాసము నాకు పూర్తిగ నుండినది. పట్టాభి సేతారామయ్యగారు వైద్యము సభ్యసించుచుండిన కొలదిలో ఒకవాడు నన్ను భావనమునకు బిలిచి భావనాంతరము. “నారాయణరావు! నేను వైద్యమును పూర్తి చేసిన తరువాత మనజేతము కొంత కనిచేయ నిశ్చయించు కొన్నాను” అని మెల్లగా జెప్పినారు. ఈ మాటలు చెప్పి పడునైదు సంవత్సరములయినది. తిన్నప్పుడు చెప్పిన మాట లిప్పుడు జ్ఞాపకము చేసి కొని ఆయన జేహితైక జీవనాభిలాషను నొకతరు మనము చేసికొన్న యెడల ప్రస్తుతము మన యాంధ్ర జేతాభివృద్ధికి కనిచేయుచున్నవారిలో పట్టాభి సేతారామయ్యగారి యంతరి దృఢ సంకల్పము దృఢ ప్రయత్నము చేయవలెను, అంత రాజ్యవ్యవహార దక్షత అంత కార్యనిర్వహణకై, అంత రాజ్యభివృద్ధిజ్ఞానము గలవారను, మిక్కిలి యల్పముగ నున్నారని నిశ్చయముగా జెప్పవచ్చును.

జిల్లాసంఘము.

పట్టాభి సేతారామయ్యగారి వైద్యసామర్థ్యమునుగూర్చి యుచ్చరించుటకు నాకేమియు నర్హతలేదు. కాని వ్యాధిని నిర్ణయించుటయందును, చికిత్స చేయుటయందును, ఈయన ప్రజ్ఞను బాధించినవారు అరుదు. డాక్టరు పట్టాభి సేతారామయ్యగారి రాజ్యవ్యవహార పరిశ్రమను, మొట్టమొదట కృష్ణా మండల సభయొక్క కార్యదర్శిత్వముతో ప్రారంభమయింది. ఈయనకు పూర్వము చాలయంది కార్యదర్శిత్వము వహించిన వారు లేకపోలేదు. కాని, పట్టాభి సేతారామయ్య గారేవని లో ప్రజేరించినను దానిని స్వంతిపనిగ భావించి యొక్కడలేని పట్టుదలతోడను క్రోధతోడను కనిచేయు స్వభావము గలవారు. సకాలమునందు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుట, తేకలలను సరియైన స్థితి యందుంచుట, కృష్ణా ప్రతిభకు వ్యాసములు (నాయులు, థి మన్నుని కార్యములను) వీరు మిక్కిలి చక్కగా నిర్వహించినారు. జిల్లాసంఘము యొక్క ప్రతిష్ఠకు కృద్ధి చేసినారు.

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల

పట్టాభిసేతారామయ్యగారి కార్యనిర్వహణ సామర్థ్యము, ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలయొక్క కార్యదర్శిత్వమున లోకమునకు వెల్లడియైంది. ఏ ప్రతిష్ఠాపకముయొక్క గాని జయాభిషేకములు దాని కార్యనిర్వహణకు సామర్థ్యము, ఉత్సాహము, సంకల్పకై వీరినిబట్టి యుండును. ఆంధ్ర కళాశాలయందు లోకములు లేవని యెవరును జెప్పరు. ఈ ప్రతిష్ఠాపక మంతకాలము జీవించి మన ఆంధ్రజాతీయము నేరింక గలిగి యుండుటయే పట్టాభి సేతారామయ్యగారి సామర్థ్యమునకు నిదర్శనము. నాయకుని యొక్కకై కాంతనమయము నందుగాదు కల్లాల సమయమున గలవనది. కాంతనమయమున వెల్లరుకు మనశ్శాంతి, యుండనే యుండును. కల్లాల సమయమునందే మనోవైకల్యము కలుగును. జాతీయకళాశాలయొక్క ఉపాధ్యాయులలో చాలయంది, కల్లుకట్టి ఒక్కసారిగ మాన నాకే. ప్రతికలయందు పట్టాభిసేతారామయ్యగారిని బాగుటకు పొంగింబించినారు. ఎచ్చటజూచినను, కల

వరము, కల్లాలమే! అయినను, పట్టాభి సేతారామయ్యగారు మాత్రము స్వార్థము వీడలేదు. జాతీయ కళాశాలయొక్క భావిదశనుగూర్చి అయినను అతమానము గలగతము ప్రాత్ర ఉపాధ్యాయు లింతరారును సంకల్పము అయినను వాటింత లేదు. మెల్లగ ఒపికబెట్టి, ప్రతికలకు వ్యాసములనుగాని ప్రప్రముఖులతో సంప్రదించి ప్రాత్ర ఉపాధ్యాయులను కాబట్టి కళాశాలకు గలగతము గొప్ప విజయము జేసిందివారు. ఇది నాయక లక్షణముకాదా?

సమాచారము

మచిలీ పట్టణమున, సమాచారనిధి యొక్క జిల్లాపరిషత్తులో సమాచార సంఘములకు గొప్ప నేర జేయుచున్నది. తనవిధ స్థాపనమునకు పట్టాభి సేతారామయ్యగారి పోషిత్వానామే ముఖ్య కారణము. నాయకుని కక్షి ఒక ఉద్యమమును బహుళ జేర దీయుటలో కాక దానిని జయప)దముగ నిర్వహించుట యంతే యున్నది. మొట్టమొదట మొక్క నెల మాత్రముల కొకరి లోపములకు లోతొక్కతెలు వ్యయము సంభరించి నది. పట్టణములోని వారిలో గొందరు లేది లోపమున్న వారిని దండకాధికారుల రహమచేయుట చేయుదేరి ఆంధ్రోత్తము చేజుపారి ఇరగియెను నేల యాస్యము ఉద్యమకై నను, పట్టాభి సేతారామయ్యగారి సహకారము లోపమునకు కారణము యూర్థుకు కాదు. పోరాకాదు. ఆత్మగౌరవము లేని వాడుకాదు. ఇట్టి వారిని దండిం చేయుటచే వ్యర్థము. తమనో, లేనో ఆయనమారులుండ, ఆస్యగౌరవముగల ఒక క్షత్రియు సుసంసారము భాగ్యధిష్ఠిని వాకము చేసిన దోషము పట్టాభిసేతారామయ్యగారివై బడియుండును. ఇతరుల వైబకు నిదను తామి వహించి ఆ ద్రవ్యమునంతయు సామోపాయముచే నొకదమ్ముడియై బోనుండ నాబట్టి వాడు. నాయకుడనగా సామోపాయము గలవాడుకాదా?

స్థానిక స్వపరిపాలనము.

పట్టాభి సేతారామయ్యగారి వైద్యభావము మచిలీపట్టణముయొక్క ఆరోగ్య స్థితిని బాగుచేయుటకు విశేషముగ పోడుపడినదనుటకు సందియములేదు. ఆరోగ్య ప్రవహార నిమర్శనములందు ప్రాథమిక విద్యార్థిమునుండును పట్టాభి సేతారామయ్యగారు తమ సామర్థ్యమును లోకమునకు భారతముగా నుచుయొగించి పట్టణమున స్థిరమైన సుపరకారము జేసినారు. వీరు సభ్యులుగనున్న తమయందు వీరు వాదన నని. ఆశ్రమమును పల్లెలభాగము తగ్గినను. అంతగొంతులను పారము నన్నగిరినది. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు లోబట్టి సంపాదించినారు. యచ్చి నీటిపంపుల నిమిత్తమై వ్యర్థముగ మంజూరు చేయించుటకు ప్రయత్నించుచేసి నెగ్గినారు. మచిలీపట్టణ సభ్యులసంఖ్యకు విస్తరంపజేసినారు. నాయకుడే ఎవరు? స్వపరిపాలనమునందు నికరమనము (పట్టణ ప్ర) టించు నతడుకాదా?

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రోద్యమంలో నీయద్యమమును వ్యాపింపజేయుటకు పట్టాభి సేతారామయ్యగారి కన్న నెత్తుక కృషినిపించినా ఉన్నానో, లేనో, అనుమానము. వీరు మొనటియండియు, ఇం యాను పేటికట్టు, హిందూ, మ్యూజిడియాప్రతికలలో ప్రాసే చక్రని వ్యాసములే ఈ యద్యమము అన్యరాష్ట్ర వాకు దృష్టి కాకర్చింది, వీరికొకవిధమైన జేతయ ప్రతిష్ఠ చేసారైనవి నాయకుడనగా ఎవరు? జేతముల ప్రతిష్ఠకు మోయ్య చేయ వాడుకాదా?

ఆంధ్ర రాష్ట్రయనభ.

ఆంధ్రోద్యమము యొక్క కృతాన సంకల్పము ప్రత్యేక జాతీయ విజృంభణము. ప్రత్యేక జాతీయతను పోషించు ప్రత్యేక రాష్ట్రము. ఈ ప్రత్యేక రాష్ట్రమునకై పట్టాభి సేతారామయ్యగారి సామర్థ్యముతో నాడించినారు. ప్రభుత్వజో వారింకను వీరాష్ట్రీయ సమర్థులచేపించు చున్నను పట్టాభి సేతారామయ్యగారి కృషిచే దాక్షిణాత్యము నుండి ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక రాజ్యాంగ కృత్రికము చేపొందెడి. ఆంధ్రులకు, ప్రత్యేక రాజ్యాంగ కృత్రికము మోపదని కలకత్తా జేతన సభలో హేమాచేయి అంతయు మోపదని సలిపిందా ఆంధ్ర నాయకులలో ననేకులు మొగిలించు చాల్సింది. పట్టాభి సేతారామయ్యగారి ధైర్యము మాత్రము బాధపోరలేదు. అసర్థులకును వాగ్దాతీయో, బుధననన బుధివాని వాడుకలతో జాతీయ ప్రతిష్ఠను విజృంభింపజేయు వ్యక్త సంకల్పముతో రాజ్యాంగ కృతరహితములందు ఆంధ్రజేతానన ప్రత్యేక త్యమునకు పోరిరి. పోరుజేట్టి వారు. పోరు జేతు నాయకుడనగా ఎవరు? ప్రత్యేక జాతీయతను వాడుకాదా?

అభివృద్ధి గనులు.

భారతదేశ భూగర్భకాంత్ర పరిశోధన కమిషన్ యందు అసిస్టెంట్ సూపరింటెండెంట్ గానున్న బి. హెచ్. టిప్పర్ గారు నెల్లూరు మండలములో నున్న కొన్ని అభివృద్ధి గనులను పరీక్షించిరి. వీరివలనయిన కలహతిచేసిన నివేదికములో దను, అందరి సూచనలతోడను తానేకీర్తించుచు భూగర్భ కాంత్రపరిశోధన కమిషన్ కు గౌరవ క్రమపత్రము వారికిఁజేయు గారి నివేదికము సంపాదించిరి. అనివేదిక సంగ్రహము నటు జూచుచున్నాము.

సమర్థులకు వైశోషియనుల యాజమాన్యముననున్న గనులుగాగ ఇతర వివరములలో గనులను కనుగొనుటకును, గనులను క్రవ్యుత్పత్తును ఈ మండలమున నెల్లూరు నెలకొన్న పద్ధతియే యుపయోగించ బడుచున్నది. ఎచ్చట వై న స అభివృద్ధి గనులను అజమాన్యములోనిన స్థలములో ననేకములు చిన్నరంధ్రములుచేయబడును వైభాగమున వర్తకముగాన కచ్చి న యెడల కూలియ పనులు చేయటం కనునగు రీతిని ఇంకను పెద్దరంధ్రములు గావించబడును. క్రమక్రమముగ వారంధ్రము లతి వికాసవంతములగును. అందులో వీరిలో నీరుకడకుండ నాపుట దుర్లభమగుచున్నది. తనకిరాని రాళ్లన్నియు అరంధ్రములు చుట్టును చేయబడచుండుటచే నీరంధ్రములు వికాసవంతములై న కొలదియు పెక్కుమారుల వనరులగుచున్నవి. కర్షణము వరిసినయెడల నీరంధ్రములన్నియు కొంతకంతనీటి తోడను బంకములగుజాని తోడను నిండియుండును. ఇందు మూలమునవీరిని తీసివేయుట కొరకు ఎక్కుమారుల కృషి అగత్య సమమున్నది. ఈజిల్లాలో నున్న రంధ్రము లన్నియు నీవిధ గానే యున్నవి. ఇట్టి రంధ్రములు తిరకాల మండలములలో యెడల గట్టితనమును బట్టియు, నీటివట్టమును బట్టియు, చుట్టు ప్రభువుల రాళ్లు మున్నగు వానిని బట్టియు నీరంధ్రములు లభించును నిలచియుండును. ఈ పెద్దరంధ్రములు తొలగించి అగ్రవనరులగుటచే పంసాగుట దుర్లభమగుచున్నది ఈ జిల్లా యెంతటిగానున్నదో, ఎంత వైభావ్యముగ నుండెనో చి

వక్త-గ్రంథకర్త

విశేష బట్టాభి సీతారామయ్యగారు ఆంధ్రమునకు ఆంగ్లము నందుంచి వక్త, పటాభియముగా వ్రాయు సమర్థుడు. ఈయన వ్యక్తత్రైక యుగాది గంపికలకును, కృష్ణా కృత్తికును, యుచుండు సమూహములగు వ్యాసములే ఆయన రాజ్య వనార జ్ఞానమునకు ప్రబల నిదర్శనములు. మన ఆంధ్ర కవిత్వం దీ యోగనికంటె పటాభియముగా వ్రాయువారు చుటబడువాడు నుండవచ్చును. కాని అంతిమగర్భిణి నేనివ మైనను నదియే, ఎంతజబ్బుగా నున్ననదియే, యంత కృష్ణగా యంత ప్రాథమికముగా మాటలాడగలవాడు, వ్రాయగల యు డున్నాడో తోడో. ఈయనదియ గ్రహణశక్తికిని ఆంగ్ల వనాశక్తికిని జాతీయవిషయసత్తికిని యాయన రచించుచిరి హిందూజాతీయతయే నిదర్శనము. నేను మొన్న మొన్న నే మెరికా సంఘ కర్తావ్రుతులందు. పాంథిక కావ్రుతుల తిరి చదివినవిషయమునకు బట్టాభి సీతారామయ్యగారు, నుండిన యాగ్రంధము పరిమళముగా మైసిన గుప్పయిస్తుంది. యెడలదనుగా నెడల! విషయపరిగ్రహణశక్తిగల వాడు చా?

ముగింపు.

పట్టాభి సీతారామయ్యగారి సంస్కరణాభి లావను ర్వి వ్రాయటం అప్రమత్తము. ఈయనవయసునందు చిన్నది. చిన్నవాడైనను వయసుమించిన కార్యములు చాల సంపాదించు. స్వాగత్యముగా కారాగారమునకు పోవుట కూడా. కుద్దవర్తనముగా, వంకలు లేకుండుటయే కాదు. క్రమముగా, గ్రంథగోష్ఠిలో నరకీసులు మాటలాడుటయే ను. మనత్యాగము, మనవర్తనము, మనవాక్కు మనలకు తి యెంతిదూరము పోవుచున్నవి, సంఘమున కెంతిసేక యుచున్నవి, జీవితముల ఆకలంబునను కంటి ప్రోత్సాహ గగుచున్నవి, వీనిని బట్టియే నిర్ణయించదగును. నాయనగా సంఘమున కందురాటులలో తేలిక దూరమున నడచుట కూడా. దూరముగ పోవుచుండియే, దగ్గరకు చేరుచుండే నాడుకును. అదిదే నేనకును. మన ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వమున కిట్లుండేవా రెవరైన నున్నవో అందునకు వర్ణనలభించిన పురుషునికన్న పెక్కువ అర్హుడెవడు? ఆ. నారాయణరావు.

అని తెలిసికొనుట కెట్టి ప్రయత్నములను గావరావు. కూర్చి నవనరముగ నీ గనులయందు నిశుమితులగుచుండిరి. కృష్ణ మగు కూర్చి పద్ధతు లిక్కడ తెలియవు. కొంచెము దూరద్వీపి యెన్న యెడల మిగుల లాభకరముగ కృషిములుటకు నీలు కలుగును. ప్రతిదిన మందుగుండు పదార్థముల సాకయోగిం చుటయందు, దీనిని వైశోషియముల కరికివ్రాయలేదు. ఈ గుండ్ల త్రిదేశములయందు శత్రు సగము ద్విత్వము యుగాను ముక్తి మే యచ్చట ముకయోగింప బడుచున్నది.

ఈ విధముగ పెద్దరంధ్రములను చేయువద్దతి యందవార్తము. ఇందుల కిట్టిది ఆశీర్వాదముగలవు. (1) ఇందుములమున భూమిమీదనున్న నీరు రంధ్రములలో ప్రవేశించును. (2) గనులందు రాళ్ల నడుమనుండు ప్రదేశముననీళ్లు క్రవహించును. (3) అనవరముగ కూర్చివ్యయిచును. (4) వీరును అటంకవర ముటకు చాలకీ జుట్టుములును చేయవలయును. (5) ఇందుముల మన లోతుగ క్రవ్యుటకు నీలుకలుగును. కానియట్టి వద్దతి వలన యాగనులను క్రవ్యుటకు విశేష అనుభవముల తరిలిన మర సరము లేదు.

గను లెచ్చటనున్నవో తెలిసికొనుటకు కందలములను క్రవ్యుటకు మంచివద్దతి. వైని యాగనులన్న నూచనమును ప్రదేశ ములలో నీ రంధ్ర లి ను క యో గిం క వలెను. దీనివలన గనులవెదజుగూడ తెలియగలను. ఇది అంత ధన్యము దానికముఖంబుగాదు. ఇదివరకున్న ప్రాచీనముల తిరుగుగా వనిచేయుచుండెనో తెలిసికొనుట కారాము తె వ్వియు లేవు. కూర్చి జరిపిన విషయములపట్టి యేమి యూహించుటకును నీలులేకున్నది. ప్రాచీనరంధ్రములను కనుగొనుటకు, అందరినీటితో తోడివీయుట వలదు. క్రాంతివద్దతి వల లంబించుటకు బూర్వమిది అగత్యము. ఇందులకు చాలధనము కావలసియున్నది. ఈ ప్రాచీనములలో పనిచేయుటకు భారతీ య గనుల యాజమాని యిప్పుడులేకుండుటచే, వీరిని విశోషి యనుటకు కదిలివేయుటకు వీరంగీకరింతుని యూహించ వచ్చును.

ఈ రంధ్రము లన్నియు చాల లోతుగ లేకపోవుటచే లోతుననున్న అభివృద్ధి కృష్ణాన మేమియు తెలియవున్నది క్రాంతి గనులను క్రవ్యుట కెట్టి నియమములను తెలుప నీలు లేదు. ఈ గని గల ప్రతి రాయము భిన్న కృష్ణానముగతికి యుండును భూమిమీదనున్న నీరురాకుండు విధముననే అనేక రంధ్రములలో యేర్పాటులు చేయబడినవి. ఇవిజనులకు ముప్పులు విరివిగ యుపయోగించబడుచున్నవి. కానియిది అంత లాభదాయకము కాదు. విద్యుచ్ఛక్తిచే నడుపుటకు ముప్పులు కంకర, నిలిచేకువద్ద యుపయోగించబడుచున్నవి. ఇందులకును ములగు పనివాం ద్రవసరము. అన్నిటికంటె అవినీతిరక్షమును పయోగించుట అత్యుత్తము. కాని క్రైస్తవ వొరుకుట కష్టము. నాత్మవిభాగముల అత్యధికముగ నున్నది. చతుగు నుల మన పనిచేయుటకు బాయిలర్లు యుపయోగపడుచిరిమన కని పెట్టవచ్చును.

ప్రస్తుత మిందులములలోనున్న అభివృద్ధి గనులను కనుగొనుటకు చేయవలసిన పద్ధతులను, ఇంకను చాల గనులు తనిలేక యున్నవిని స్పష్టమగుచున్నది. ఇంక ననేక ప్రదేశములలో రంధ్రములై గనులేవు. ప్రస్తుతముగనులు క్రవ్యుట కద్దరిమిదినే ఈ గనులభావినితిలభారతదేశ మున్నది ఇప్పటికేలే నేక్యయదాయములగు పద్ధతులు ఉపయోగించబడు నెడల, వీరిభావినితి కృష్ణికముననుండవలెను. రిక్కున పెట్టుబడితో యెక్కువ లాభముచేచ్చు వ్యాపార మిదియేయనుభూత మింకను ప్రభావములను వీడలేదు. ఇందులకు క్రైస్తవములను అన్వేషి నుబ్బునాయని చీరితివిజయమే కారణము. అభివృద్ధిగనుల నీతి ఇకనుండు విరోధియను కంటెనీల జేరులలోనే యున్నట్లు లోచించుచున్నది. వీలే యందులకు తగినవారు. వనకారపద్ధతి ముఖముననే భారతీయులు సమర్థులగువారి సహాయమును బడయాలరు.

రావుల తాయకాలో మైసిగు ప్రదేశమున కొండు లేవు రావుల-నూదురు, రావుల-పాదలము, పాదల కూర-నూదురుమధ్య కంకరకొండులేవు గాదలము. నెల్లూరుకొండునంది, కొండేరునందివద్ద యొకకొండు ప్రారంభించిడి. ఇది కలివేడుగనులకుండాబోయి, ఉరుముగా గ్రామ ములో అగిపోవుచున్నది. (1) మైసపురము కావలసినద మంకెను (2) లేళ్లబోడు, పల్లమానిగనులగుర్తూ రావుల-పాదల-నూదురు కొండులేకువద్ద కలివేడుగరీతిని యొక కొండును నిర్మించుట అత్యవసరము. పెద్దకొండువై బయటకు యంత్రములను గొనిపోవుట చాల కష్టయదాయకము. నెల్లూరు నుండియొక బాయిలరు 8000 రూపాయలకు గొనబడినది. నూదురు స్టేషనునుండి గనులవద్దకు వానిని గొనివచ్చుటకు 2000 రూపాయలు ఖర్చుపెట్టవలసి వచ్చును.

కాకాచక్కెర:- పంచవార ధర నూనెవీలకు రూ 115 ల నుండి రూ 95 లకు తగ్గును. అనగా రిల్లగను వీలకు 1-4-0 లకు అమ్మబడినది. ఇత్తుకు వీలకు 1-0-0 చొప్పున అమ్మబడు చున్నది. జనవరినెలలో నూనె వీల ఖరీదు రూ 45 మొదలు 50 వరకుండెను.

గుంటూరు లెం|| సబ్ కోర్టులో

అమలు. 72-1910.
వాదులు:- పిల్లలమర్రి అర్దిబొట్టు కంయిరాము.
ప్రతివాదులు:- మల్లాకడ కృష్ణారావు కంయిరాము.
ఈ నెంబరులోని ప్రతివాదులు అందరికీ తెలియజేయు నదియే మన ఈ నెంబరు తీర్పుమీద మైకోరుగా అప్పీల్లు అయి అప్పీల్లో ప్రతివాదులు క్రిందకోర్టు వారిచ్చిన ఫలసా యము విషయమై ఆశీర్వాదముగా మైకోరువారు క్రిందకోర్టు తీర్పు భావమునూ ఫలసాయము విషయ మై తిరిగి క్రిందకోర్టు వారి విచారించి తీర్పునము చెప్పవలసివదిగా నిరూపించుచేసి వారు. వారును కోరినప్రకారం ఫలసాయము నరిగా యిప్పించలేదనన్న యిదివరకు యిచ్చిన ఫలసాయము కంటె వాస్తవి ఫలసాయము యిప్పించ వలసి వదిగా కోరెనూ వాదులుమో వకో దాఖలుచేసివారు. కోర్టువారు 8-8-19 తేదీ ప్రతివాదు ల ఆశీర్వాదము కంటె వాయిదాచేసివారు. ఆ దినం ఆశీర్వాద మును ప్రతివాదులు కం 10 గంటలకు ఖర్చుకాని వలె యాద్యారాగని చొప్పై తెలుపుకొనుట యును. వాయిదా 8-8-19 (sd) కె. కోటిలింగము.
వాదుల రింపు లెం

ప్రకటన
మెలూరు డి|| మునసబు కోర్టు.

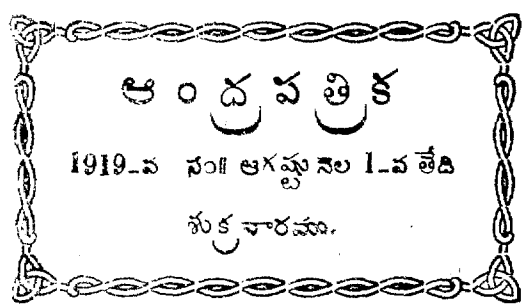
Of 485/1919 రులో
వాది పులిపాక వెంకటకృష్ణారావు. ఏలూరు డి|| కమిషనరీ ప్రతివాది కుంకర వెంకటరత్ని నెజవాడలో వున్న మాజీకు డి|| మునసబుకోర్టు యిలాలో పాటుకువాడు అండు మాజీకు గ్రామముల కారవస్తుకు అయివున్నాడు సదరు ప్రతివాది తయిన ఏలూరు డి|| కమిషనరీకోర్టులో Of 485/1919 య ప్రాటించుటపట్టి వానా నీనుట రాబడి నది. సదరు వానా ది రి ఆగష్టు 19 రి స|| 1 తేదీ ప్రతివాది హాజరు కాగలందులకు వానాదా నేయించినాడు. ఆలాగు ప్రతివాది హాజరుకాకపోయిన యెడలను స్వాధి ద్వి ప్రాంత దమవును. వాది నీడరు నుంత్రి క్రిగడ వెంకట్రామయ్య గారు ఏలూరు పశుసేవ వాది పులిపాక వెంకట కృష్ణారావు వాచి

ఫలవృక్షములు హలసనులు!

ఏమి అత్యుత్తము. మన ఆంధ్రదేశమున కొరుకునా : అత్యుత్తమైన మామిడికాతి అంట్లును, నారింజ, జామ కాలిమృ, పెంకాయ మొదలగు ఫలకాతియు, ఆహార్యముగు మల్లె, మెల్ల లేకుంటి, చానుంటి, బాదీ, గులాబీ మొదలగు పుష్పకాతి ననులు, వేసవేల వాకగ దొంగలవు. వాదితకు గ్రాయును.

పి. వి. మాధరావు లండన్ బ్రదర్సు
పాస్టు సాన్యము. (కర్నూరుజిల్లా)

Vitafer
The Greatest of all Tonic Foods
has been aptly described as "Super-nourishment for brain and body."
It is a scientific Food tonic, richly endowed with body-building elements. It is not a temporary stimulant, but an abiding influence for good health.
The GOLD MEDAL Tonic Food
4-oz. ... Rs. 1-12 per bot.
8-oz. ... " 3-12 "
16-oz. ... " 6- 8 "
SPENCER & CO. LTD.
SOLE AGENTS
Madras and Branches.

ఆంధ్ర పత్రిక

1919-వ సం॥ ఆగష్టు నెల 1-వ తేదీ

శుక్రవారము.

బర్హారాష్ట్రము:

నిర్బంధవిధానము

సూత్రము గోదయము ప్రారంభమగునని, భారతీయు లెల్ల రువ్వెల్లూనుచున్న సమయమున, అధికారులుగొందరును ప్రాతవాసనలనువిడచి వేకున్నారు. జ్యోత్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలిగి డెడి నుత్తరువుల నొసగుచున్నారు. సర్ మైలేలు ఓడ్యయరు గారి కద్దతులను బర్హారాష్ట్రాధికారి అనుసరించుచున్నటుల నానాటికి వెల్లడియగుచున్నది. సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్కుగారు రాజప్రతినిధి సభలో నున్నపుడు ప్రజాశయములపై తమకు గల విముఖతను వెల్లడించుచునేయుండిరి. బర్హారాష్ట్రాధికార్యమును వీరు వహించిన నాటినుండియు, బర్హాగో హిందూదేశము నుట్టుతలూగించుచున్న భావములు ప్రాకరుండజేయుటకు వీరుకడుశ్రమలకు లొనయిరి. జాతీయవాదమును సమర్థించెడి హిందూదేశవత్రిక లా రాష్ట్రమునకు చేరకుండ నిషేధించబడెను. హిందూస్థానియో కత్రికలను బర్హారాష్ట్రమున వీరు చేరనియలేదు. బర్హాదేశీయులచే గౌరవింపబడెడి మహాలా గారు రాష్ట్రమునుండి వెడలి పోవలయునని ఆజ్ఞాపించబడిరి. బర్హారాష్ట్రము నీ తీరున భావవరివర్తనమునుండి కాపాడి తా మొక సంస్కరణ విధానమును తయారుజేసి ప్రచురించిరి. ఈ విధానము, స్వపరిపాలనా బాధ్యత నొసగుటకు మారుగ ప్రస్తుత నిరంకుశ పాలనమునే కొనసాగించును. మాంటుఫర్డ్ విధాన కర్త లేకారణముచేతనో, బర్హారాష్ట్రమునకు పత్యేకపు టేర్పాటులవసరమని దలచిరి. ఈ యవకాశము నైకొని, సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్కుగారు ప్రజాశయముల కనుకూలించని సంస్కరణ విధానమును ప్రచురించిరి.

హిందూదేశపు వాసన దగులకుండుట కొంతటి ఘోషార్థముల సలిపినను, బర్హా ప్రజల యభిప్రాయములు కాలానుగుణ్యముగ మారుటలో వింతలేదు. క్రాడక్కుగారి విధానము, బర్హా ప్రజల నేమాత్రము సంతృప్తి కరువలేదు. హిందూదేశమునుండి బర్హాను వేరుగ చీల్చిసి, బర్హాకు కొరమాలిన సంస్కరణముల నొసగుటకు, వా రేమాత్ర మంగీకరించుట లేదు. తమ కోర్కె లే వ్యయో ప్రజాసంఘములు నిరూపించెను. అంతటితో నాగలేదు. తమ ప్రతినిధులను బర్హాదేశీయు లాంగ్ల దేశమున కంపిరి. తమ కోర్కెల నాంగ్లప్రముఖులకు దెలుపమని ప్రతినిధులకు సందేశ మొసగిరి. బర్హాగో చాలకాలము నుద్యోగకదవిని వహించిన, బర్హాద్దహుటను ఐ. సి. యస్. గారు, వీరికి సంపూర్ణ సహాయ మొనర్చుమని వాగ్దానము జేసిరి. ఎన్ని నిరోధముల నయిననుదాటి, స్వాతంత్ర్యాశయము వెల్లడి యయితిరును. బర్హారాష్ట్రమునందిపుడు స్వపరిపాలనా వాంఛ గాఢముగ నాటుకొనినది. దానిని వెకలించుటకు సాధ్యపడదు. బర్హాగో వనేకులు భారతీయు లున్నారు. వీరును బర్హా

వాసులును కలసి రాజకీయాభ్యుదయము కొరకై కృషి సలుపుచున్నారు. భారతీయు లున్నతస్థానముల నా రాష్ట్రమునందు వహించుటచే, వీరు ప్రజాహిత జీవితమున ప్రాముఖ్యముగ పాల్గొనుటలో నాశ్చర్య మెద్దియు లేదు. ఇటీవల రంగూనులో బర్హా ప్రజల సభయొకటి సమావేశ పరచుటకు ప్రయత్నింపబడెను. కాని ప్రభుత్వము వారా సభను నిషేధించిరి. బర్హా ప్రభుత్వకార్యదర్శి, సభను సమావేశకరుప దలచికొనిన వారికి వ్రాసిన లేఖలో, నిషేధమునకు విచిత్ర కారణముల దెలుపుచున్నారు.

కంజాబు దేశస్థిగాని, రాలెటు చట్టమును గాని విచారించుటకుసభలు జరుపబడునెడల, అట్టి సభలు నిషేధించబడుననియు, బర్హా ప్రజలకు కంజాబుదేశస్థిలార్పి చర్చించుట కెట్టి ప్రసక్తియు లేదనియు, వీరు నిరూపించిరి. బర్హాదేశ మితవరకును, హిందూదేశములోనొక భాగముగ నెంచబడుచున్నది. బర్హాగో జాతీయ మహాసభకు డకు సంఘమొకటి గలదు. బర్హా క్రభుత్వము ఇండియా క్రభుత్వమువారి యధీనముండేయున్నది. అట్టి తీరి, మిగిలిన రాష్ట్రము లన్నియు కంజాబు దేశస్థిగాని చట్టముచుండగ, బర్హారాష్ట్ర మివిషయమునెల చట్టపరమైనదో తెలియకున్నది. బర్హా ప్రజలకు కంజాబు దేశస్థిలార్పి చట్టముటకు ప్రసక్తిలేదనుట, విచిత్రవాదము. దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులస్థితి గూర్చి యీ దేశములో చర్చించుటలేదా? ఈసభలో కంజాబు దేశస్థియొక్కటి మాత్రమే చర్చింపబడుటలేదు. అందుముఖ్యముగ బర్హాదేశ రాజ్యాంగసంస్కరణముల గూర్చియే సభికముగ చర్చింపబడును. అయినను నితరవిషయముల నెంతమాత్రమును తాకకూడదనుట వ్యాయవిరుద్ధము. పౌరుల జన్మస్వాతంత్ర్యముల కీటుల భంగము కలుగుచున్నపుడు సంస్కరణము లంతగ నుత్సాహము కలిగించకుండుట వింతలోనిదిగాదు. సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్కుగారికి ప్రజాశయాలపై నెంతవరకు సానుభూతిగలదో, వారు రాజ్యాంగ సంస్కరణముల గూర్చి బసగిన నీక్రింది యభిప్రాయములలో వ్యక్తమగును.

“సంస్కరణముల గోరువారు, ప్రజా పరిపాలనమే తమ యుద్దేశమని నుడువుదురు. నిజము జెప్పవలసినదైన, ప్రజా పరిపాలనాభిలాషు లగు బ్రిటీషుజాతికి వారు విన్నవించుటచే నిట్టి మార్గము నవలంబించుచున్నారు. ప్రజాపరిపాలనము గోరువారు ప్రజలను వదలి పెట్టజాలరు. సంస్కరణములపై వీరికి గల శ్రద్ధకు, కార్యనిర్వాహక వర్గముపైన సభికారము సంపాదించవలయు నను కోర్కెయే కారణము. పల్లెటూరి ప్రజలకుగూడ సమ్మతుల నిచ్చెడి అధికారము చేకూరవలె నను కోర్కె వారి ముఖ్యవాంఛలలో నొకటి గాదు. తమ జాతివారు శాసనసభలో సభ్యులుగ నుండి అధికారము చలాయించుచున్నంత వరకు, వీ రధిక సంఖ్యాకులకు ప్రాతినిధ్యము వహించుచున్నారా లేక, అల్పసంఖ్యాకులకే వహించుచున్నారా యని వారు యోచింప బూసరు. పైట్ల నిచ్చెడి యధికారము విశేషము ముంది కొనగబడుటచే తమకులుకుబడి తగ్గునని వారికి దెలిసినేని, ప్రజాస్వాతంత్ర్యము వలదని మొరలిచుదురు.”

పై వాక్యములను విమర్శింపవలసిన సగత్యములేదు. స్వపరిపాలనా ప్రధానముపై నింతటి విముఖత జూపెడి బర్హారాష్ట్రాధికారి నిర్బంధచర్యలకు గడంగుట నాశ్చర్యకరముగాదు. సంస్కరణములు సఫలము గానున్న తేరి, అధికారుల దృక్పథము విశాలముగాకుండుట నష్టవాదుకము. సంస్కరణ ప్రవర్తనముకే నిరోధము లడ్డు గలిగించుట నిశ్చయము. సంస్కరణములు ప్రవేశ పెట్టబడక పూర్వము, యిప్పుడవలంబించబడుచున్న నిర్బంధ విధానము తొలగించువరమని ఆంగ్లో హైదవ పత్రికయగు ఇండియన్ డెయిలీ న్యాయపత్రిక సహితము గ్రహించి యిటు ప్రాయచున్నది.

రణములు సఫలము గానున్న తేరి, అధికారుల దృక్పథము విశాలముగాకుండుట నష్టవాదుకము. సంస్కరణ ప్రవర్తనముకే నిరోధము లడ్డు గలిగించుట నిశ్చయము. సంస్కరణములు ప్రవేశ పెట్టబడక పూర్వము, యిప్పుడవలంబించబడుచున్న నిర్బంధ విధానము తొలగించువరమని ఆంగ్లో హైదవ పత్రికయగు ఇండియన్ డెయిలీ న్యాయపత్రిక సహితము గ్రహించి యిటు ప్రాయచున్నది.

“సంస్కరణ విధానముపై కొనగబడుచున్న హిత్వమును పరిశీలించి, సంస్కరణమున నెద్దియో నిరూపించుచున్నటుల దోచుడు ప్రజలకు పత్రికాశాసనమువైపును నుంకములవైపున, పోలీసువారివైపున, మాన్యులూ ప్రవేశమువైపున, సభికార మీరు నెంచెదరావని, సర్ జేమ్సు మెస్టరుగారి నెకయన ఆశీరి యుండలేక. ఈకాఖల్మి యు, స్వాతంత్ర్య కాలయే ఎంచవచ్చును. కాని ప్రజలలో కలకలము గలుగుచున్నదివిషయముల గూర్చియే. ప్రజలలో వ్యాపించిన భావముల గూర్చి వార్తలుగాని స్పష్టపరచిరి. వార్తలుగాని వివరించెడి యభిప్రాయముల రాజకీయవాదులది కావు. బహిరంగసభలకు వదలని ప్రజాసామ్యము యిట్టి యభిప్రాయములను వెల్లబుద్ధిచి. హిందూదేశ మందంతటకు ప్రబలివిషయమై తమ గృహములలో మచ్చటించుకొనుచుండును. పత్రికలలో ప్రచురితము గాని వదంతులను వారొకరికొకరు జెప్పకొందురు ఈ వదంతులకు తృటికరించుటకు వీలులేదు. అధికారుల ప్రకటనముల నిజము వంతయు వెలుపున ప్రజలలో తలచుచుండుచు ఫలితమేమయినది? వీరికి గమనకరది రాలెటుకాసనము ప్రభుత్వమునా రాజకీయమందే, స్వపరిపాలనా స్థానమునొసగదమని ప్రచురించుచును. పోలీసువారుగానును జేలా ప్రయోగము, మంగళవారమునాడు సంస్కరణ విధికా జరుగుచుండ, యారెంటికిని వారసమవ్యయము గుఱుట నేరక, అధికారముగవరుతును. గోదమీద పిల్లి గని నుండు మికవాదుల పై వారికి విశ్వాసములేదు. 1— గారి వద్దకు చాలవరకు వెళ్ళు తేసిని. ప్రజలమును తిరిగి నెలకొల్పబడుట ప్రబల ప్రయత్నముల కలసి యున్నది.”

సమాధానము నిర్బంధము ఏకకాలమున కొనాగుననుట అసంభవమని, ప్రస్తుత దేశచారిత్రము తెలుపకయే దెలుపుచున్నది. ఈవద్దటి, మూల ప్రభువుగారు ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగ నున్నపుడవలంబించబడెను. కాని అది విజయము గాంచవేదు. తిరిగి అట్టి వద్దటినే నవలంబించుట, అనర్థవాదుకము. నిర్బంధములను పూర్తిగ తొలగించి, సమాధానపద్ధతులే తుదివరకవలంబించబడునేని, దేశమున శాంతి సుఖముగ పాడుకొని ప్రజాభ్యుదయమును తప్పక చేకూర్చును.

నెల్లూరు అభివృద్ధిగమలు

నెల్లూరులోని అభివృద్ధి గమలుగూర్చి టిప్పరు గారి యభిప్రాయమును ప్రభుత్వమువారిపుడు ప్రచురించిరి. భావిస్థితినిగూర్చి టిప్పరుగారిటుల వ్రాసిరి. “నెల్లూరులోని మైకా సప్తము యొకను చాలగలదనిశ్చయ మగుచున్నది. ఇదివరకు వదలిబెట్టబడిన గుంటలూనికను అభివృద్ధి చాలగలదు. కాని, అభివృద్ధి సుపాదించు వద్దకులలో మారుగలగవలెను. ప్రస్తుత వద్దకుల కొనసాగునేని, యీ పరిశ్రమ అభివృద్ధి గాంచజాలదు. కొద్దియైత్రము పెట్టుబడు పెట్టి విశేషలాభమును సంపాదించుచు నని సామాన్యాభిప్రాయము వ్యాపించియున్నది. ఈయభిప్రాయమునకు గడించిన అమ్మనను బొప్పినాయుడుగారికి గలిగిలాభమే ఆధారముగ నున్నను, ప్రస్తుత సమయమున వనిజేయచున్న యూరపియను సంఘముల కృషివైసనే, అభివృద్ధిల కరిగేమను కృద్ధి గాంచవలసియున్నది. ఈసంఘములకు టిరులగు పనివారల గలరు. ప్రాతగుంటలను క్రెపుటకు భనము నెంతయినను జెప్పించెదరు. వీరిముఖపడి రాను మచ్చగుచున్నది.”

భారతీయులు కొందరు కలసి సహకార పద్ధతుల నవలంబించి కృషి సలుపుచో, నీ కరి శ్రమలో కొంత లాభము బడయుగలరని టిప్పురు గారు తెలుపుచున్నారు. టిప్పురుగారి నివేదికము, ఆంధ్రులకు సరుత్సాహము గలిగింపక మానదు. మనదేశములోని స్వల్ప పరిశ్రమలను సహితము యూరపియును వర్తకులే వశపరచికొని, లాభము బడయుటచే దేశమున కెంతటి నష్టము వాటిల్లునో ఊహించవచ్చును. ఆంధ్రు లీ విషయమై శ్రద్ధ వహించి, ఏ యే పద్ధతుల నవలంబించినచో, యూరపియులతో సమానముగ నీ కరిశ్రమను కొనసాగించవచ్చునో పరిశీలించి, సహకారభావముతో కృషి సలుపుచో నాంధ్రదేశమునకు మిగుల లాభము కలుగును. ఆంధ్రు లుచేత వహించిరేని, టిప్పురుగారు తెలిపినటుల, నీ కరిశ్రమ మంతయు యూరపియుల హస్తముల లోనికి బోవుట నిశ్చయము. అధికమును త్రవ్వ సుపాదించినంత మాత్రముచే లాభముండదు. దీనిని మనదేశమునందే యుపయోగించుట కనేక మార్గములు గలవు. పరిశ్రామిక సంఘనివేదికను విచారించి, ప్రభుత్వమునా రెట్టి చర్యలకు గడంగుదరో తెలియలేదు. దేశసంపదను వృద్ధిజేయుటకై ప్రజలే కార్యదీక్ష వహించునటుల తగిన ప్రోత్సాహ మొసగుట ప్రభుత్వధర్మము. టిప్పురు గారి నివేదికయందట్టి ప్రోత్సాహ మంతగ గాన్పించదు.

నీగ్రోలవరము

వర్షభేదము హిందూదేశములో విశేషముగ వ్యాపించి యున్నదనియు, నాగరక దేశములందీ చెడుగు వ్యాపించి యుండకబోవుటచే నవి, స్వపరిపాలనమున కర్హులై జూపుచున్నవనియు, విమర్శకులు నుడువుట యాచారమయ్యెను. అమెరికాలో నీగ్రోలకును తెల్లవారలకును మధ్య జరుగుచున్న పోరాటముల జూచిన యీ ప్రతిపాదనమున కాధారము తప్పిపోవుచున్నది. ప్రస్తుత సమయమున స్త్రీలకును, శ్వేతజాతులకును పోరాటములు బలి, మరణములు సంభవించుచున్నటుల వ్యాప్త లనుదినమును వివచింపబడుచున్నవి. చికాగోలో స్త్రీలెల్లరులు ప్రబలుటకు, తెల్లవారి మండలమున నీగ్రోలు బ్రవేశించుటయే ముఖ్యకారణమని తెలిపబడినది. ఉభయములలో మువ్వరు మరల 50 మందికి గాయములు తగిలెను.

సంవిషయ ప్రదేశమున నీగ్రోలు ప్రవేశించి మయిల బడిపోవును. ప్రజాపరిపాలన గూర్చి పట్టిల్లనదిగ అమెరికాయందే పట్టి వర్ణభేదము ప్రబలియుండ, మిగిలిన భాగములలో భూస్వామియులు నొక వింతలోనిదిగాదు. ఇంత సత్వముచేత నమెరికా ప్రజాపరిపాలనమునకు తగిలికదని, ఎవరును నుడువుటకు సాహసించరు. స్వతంత్ర, వర్ణవిభేదములవలన భారతీయులు తమ లనమున కర్హులుగా రనువారు, తమ (6) పరియములను మార్చుకొనుట భావ్యము.

వారస

(8) ప్రభుత్వం: సంగీతము

ప్రభావ ప్రాచ్యఖండపు ఇటాలియను పేరెన్నిక గాంచినది. ఆంధ్రభాషనేక రూపమున మెక్కుడుగ నుపయోగించుచున్నది. ఆంధ్రదేశమున సంగీత మీకాలమున పుట్టిన జూపకుండుట శోచనీయము. ఆంధ్రుల కీకళపై గల నిరాదరణయే కారణము. ఆంధ్రదేశమున గొప్ప విద్యావిద్యార్థులు కాని లగిన యాదరణలేక, వారిని గాచిన వెన్నలభాతి పరిణ

మించుచున్నది. కర్నూటక గానమునకు దక్షిణ దేశమున నున్న ప్రోత్సాహ మాంధ్రదేశమున లేదు. ఆంధ్రోద్యమాభిమానులు తమదృష్టి నీవంక కంతగ ప్రసరింప జేసేటటుల గాన్పించదు. ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల యీకళా పోషణమునకు తగిన ప్రోత్సాహ మొసగి యుండలేదు. నర్నాపురము నందు మాత్రము కొంత సుచలనము గలిగెను. కాని అది కార్యరూపము చాలలేదు. గానకళా పోషణము ఉపేక్ష వహించదగిన విషయముగాదు. భక్తి పురికొల్పి, మానవుల తరింప జేయుటకు, గాన మక్కరకు వచ్చినంతగ నితర విద్య లక్కరకురావు. అట్టి యుత్పత్త్యకళను పోషించి పెంపొందించి, ఆంధ్రదేశపు కీర్తిని నిలువ జెట్టుట ఆంధ్రదేశాభిమానుల క్రధాన కర్తవ్యమని విన్నవించెదము.

ప్రాంతులవివరము

ప్రాంతులపై రివిన్యూ 1918-19 సంవత్సరమున రు 10,14,434 లయ్యెను. అనగ యీ మొత్తము గతవత్సరమున కన్న 100 కి 6 వంతున సధికమయ్యెను. కాపీప్రాంతులు దక్కమిగిలిన నన్ని రకముల ప్రాంతులలోను వృద్ధి గన్పట్టెను. న్యాయ స్థానములలో వాడబడ్డ కేసుల ప్రాంతుల రివిన్యూ రు 4,29,688 లయ్యెను. గతవత్సరముకన్న 100 కి 4 వంతున హెచ్చుదల యీ మొత్తమున గాన్పించును. దీనిని బట్టి వెనుకటి వత్సరమున కన్న నివేదిక వత్సరమున న్యాయస్థానములు బెరిగెనని స్పష్టమగుచున్నది. కోర్టుప్రాంతుల ఆమ్మకమున దక్షిణాగ్రామ మొదటి స్థానము బెంగుళూరు రెండవ స్థానము, కృష్ణాజిల్లా మూడవ స్థానము, రామ నామజిల్లా నాల్గవ స్థానము నాక్రమించుచున్నవి. కర్రపుప్రాంతుల మీద రు 5,84,746 ల రివిన్యూ వలెంచెను. ఈ మొత్తము 100 కి 10 కన్న హెచ్చుదల జూపెను. కృష్ణా, తిరుచనాపల్లి, బెంగుళూరు జిల్లాలలో మాత్రము ఆమ్మకము తగ్గెను. మిగిలిన నన్ని జిల్లాలలోను హెచ్చుదల గన్పడుచున్నది. ఈ రివిన్యూ హెచ్చుటకు యుద్ధములో మొదట గలిగిన వాణిజ్య క్షీణత తొలగుటయే కారణము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయసభ

డాక్టరు భోగరాజు కట్టాభిసేతారామయ్య వంతులుగారు మా కీటుల వ్రాయుచున్నారు:

“మీ పత్రికయొక్క శ్రావణ శుద్ధ విదియ నాటి సంచికలో ఆంధ్రమహాసభలను గూర్చి శ్రీ హట్టి శంకరరావుగారి రిచ్చిన తంతివార్తయందు, ‘రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షుల వదలిక’ నాపేరు సూచించబడినట్లు ప్రకటించబడి యున్నది. ఆహ్వాన సంఘమువారు ఇట్టి సూచనయందు చూపిన గౌరవమునకు వందనముల వర్షించుచు, కాంగ్రెసున కనుబంధముగనున్న సంఘములు నా పేరును మాత్రము తమ నిరూపణమునుండి తొలగించవలెనని ఇందు మూలముగ బ్రార్థించుచున్నాను. ఇట్లు చేయుటవలన అధ్యక్షుని నిర్ణయమునందు వృధా కాలయాపన జరుగకుండును.

మఱియును, ఆంధ్రమహా సభయనియు, రాష్ట్రీయ సభయనియు, రెండుసభలు జరుగుట య నావశ్యకము. ఈ యోమమునందు మఱింత అనావశ్యకము. రెంటిని కలిపి ఒకసభగ జరిపినచో నెట్టి నష్టమును లేదు.”

గృహసేవకుల రిజిస్ట్రేషను

సింహళములో నమలునందున్న శాసనము ప్రకారము సేవకులపై యజమానుల నిరంకుశత్వ

మధికమగుచున్నటుల వార్తలు వివచింపబడుచున్నవి. ఈ శాసనమును రద్దు చేయవలయునని, విన్నపము లంబడుచున్నవి. ఇట్టి శాసనము నొకదానిని నీలగిరిలోని సేవకులకు వర్తింపనటుల గావించవలెనని, ప్రభుత్వమువారిని కొందరు గోరిరి. దీని ప్రకారము సేవకులు రిజిస్ట్రేషను చేయబడి, ననేక నిర్బంధములకు నానుగావలసి వచ్చును. సింహళ ద్వీపములో రిజిస్ట్రేషను పద్ధతులు విజయము గాంచుట లేవని, కొలంబో ప్రభుత్వమువారు తెలిపిరి. ఎయిలయిననీమి, గృహసేవకుల రిజిస్ట్రేషను నిమిత్తము ప్రత్యేక శాసనము గావించుటకు, ప్రభుత్వమునా రంగీకరింపకుండుట భావ్యముగ నున్నది. ప్రభుత్వమునా రిట్టి సూచనల కికముందు చెవియొగ్గరని తలంపవచ్చును.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురి నిమ్మజాత్యుద్ధారక సంఘము:- వ్యాపకపాతి యందు ఈ నెల 2-క తేదీ ఆదివారమునాడు 8 గంటలకు విషవర్షమునూర్చి స్వామి బ్రహ్మ నంద జంబుకాశం గా దురభ్యసించెదరు.

మెయిలు క్రైములు:- బొంబాయి నుండి బహులన తెచ్చు క్రైములను సకాలమునకు వచ్చునెడల ఈ నెల 2-క తేదీ కేసివారమునాడు 10-15 ని. సీ. పటాణులు బహువాదాన నిర్ణయకు. బహుపెట్టెల గలవాని ఆ నాడు వుదయము 6 గంటలకే బహువాదా చేయబడును.

వీరంగము అల్లరుల విచారణ:- ఈ విచారణ 30-క తేదీని గూడ జరగను. రూ. 1,500 జామీను మీద నూరు పీగ్గాలుగాక విడుదలపడిరి. 7-క యద్దాయి దాదామి యా నిర్దోషియని కాకిరాజు జె. తేజోగారుకు, 91-క యద్దాయిని 121-క నేకమను ప్రకారము క్షీంక పీఠితని హత్య, ఎం. శేఖరుడును వాదించి, వాదనలు యుగియవంద గనే కోర్టు నాటికి చాలింపబడెను.

చెన్నపురి యువజనసాసత్వ సంఘము:- జార్జిటవురులో కన్న నిర్దోషియని పట్టిన క్రైమిని పోలీసులందు ఈ నెల 2-క తేదీ కేసివారమునాడు వచ్చుప్రకారము నంబంధించి సి. శ్రీనివాసాచారి ఎం. ఏ. గారి ఆధ్యక్షతక్రింద జరుగవచ్చు సభయందు బి. గోపాలకృష్ణ గావు గాన “ధరక ఖండవాణిజ్య పరిశ్రమలకు యుద్ధములన కలిగిన ఫలితము” అ నవిషయమున సభ్యునించెదరు.

యావద్భారత ప్రథమ భౌండాగార మహాసభ:- క్రొందటిసారి జరుగుటకు నిశ్చితము చేయబడిన కార్య నిర్వాహక సంఘ సమావేశము ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమున (7, తంబు నెట్టిపిడి, జార్జిటవురు, చెన్నపురి) ఈ నెల 2-క తేదీ కేసివారమునాడు (రేపు) సాయంత్రం 5-30 కు జరుగును. సభాధినర్ల యును, న్యాయాధికారుల పత్రికాలోని నూతనల నాలోచించుట, నిజంపల నిర్ణయము సంఘము చేర్చుచుట యున్న గువిషయముల చర్చించబడును.

శ్రీవేణుగానలీలావినోద భక్తజనసంగీతసభ:- రామాయణ కాలక్షేప పరిచారిక-కంజాపూస వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ నాగరాజభాగవతుల కిష్టములతో సంగతు శ్రీ మాకో నుందరరాజభాగవతులు యంత్రాలపేటలో లింగి నెట్టి పిడి సమీకమునకున్న వజ్రపులి వి నాయకస్వామి కోశులలో ఈ నెల 2-క తేదీ కేసివారము మొదలు పత్రికేసివారమునకు సాయంత్రం 6 గంటలకు పత్రికేసివారమునకు సాయంత్రం 4 గంటలకు కాలక్షేపములను జరిపెదరు.

శ్రీరామజననము:- ఈ నెల 2-క తేదీ కేసివారమునాడు సాయంత్రం 6 గంటలకు ప్రారంభమున వచ్చుశ్రీరామజననమును గూర్చి కాలక్షేపము జరుగును.

నీతాకల్యాణము:- ఈ నెల 3-క తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రం 4 గంటలకు రెండవదిగా నీతాకల్యాణ కాలక్షేపము జరుగును.

విదేశతంత్రీవార్తలు

(రైటు - ఏ జెన్సీ)

నాకాశ్రయము సమీక్షలు.

లండన్, జూలై 29:— ఈవివాద పరిష్కరించబడినది. పనివాదాధిపతి సాక్ష్యములను సమకూర్చబడుచున్నది.

మరాఠ్ సువానికి మరణశిక్షలు.

పారిస్, జూలై 28:— స్వతంత్ర్యమున జర్మనులకు కట్టివచ్చి నందులకు లా న లా చాలచుండి స్త్రీలమీదను పురుషులమీదను కేసుచేయబడెను. ఆదివాదము గానినది. 6 గురు పురుషులకును యిద్దరు స్త్రీలకును మరణదండన విధించబడెను. 11 గురికి దీర్ఘశిక్షలను కేసు విధించబడెను.

మరణము.

లండన్, జూలై 28:— సర్ ఎడ్వర్డు హ్యూటన్ గారు పి.కా.గోలో చనిపోయిరి.

నీగ్రోవానిని కల్లోలము.

లండన్, జూలై 28:— గర్రరాత్రి పి.కా.గోలో నీగ్రోలు తిల్లవారు నిజమింపు పేటలలోకి వచ్చుట వలన చాల అల్లరులు జరిగినది. వారిలోను వీరిలోను గూడ చాలమందికి గాయములు తగిలినవి. వాతావరణము గూడ తుపాకులను విచ్చలు విడిగా కార్చిరి. అధికములు అల్లకల్లోలమున తలెత్తబడెను. ఈ కలకలలో ముగ్గురు చనిపోయిరి. 20 మందికి గాయములు తగిలినవి.

దక్షిణాఫ్రికా శాసనము.

లండన్, జూలై 28:— దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయులకు నష్టకరముగ నచటి దొరకనవారు చేసిన చట్టమును గూర్చియు భారతీయుల ఆక్షేపణలను గూర్చియు బెన్సిల్వేనియా గాక పార్లమెంటునకు ముచ్చటించిరి. ఆఫ్రికా దొరకనవారు వాదనలు చేసిన రీతిని విచారణ జరిపెనరే భారతీయులు తమ ఆభిప్రాయమును తెలుపుట కరకాళిమీదు బదునాయని అడిగిరి. వాకు వివరములు తెలియవు గాని అత కాళి మిచ్చుట కధ్యంతర ముండదని విమోచనము నుడిచిరి.

బొగ్గుగనుల కురిశీలనము.

ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ప్రస్తుతమును నిరోధములు తొలగును. వజల నిరోధముల మునుజుకబడినవో సెప్టెంబరు నెల మొదలు దీక్షించు నెలాఖరువరకు ప్రస్తుతము అనుమతింపబడిన రీతిని మొత్తము లనుమతించబడునని గడ్డెనుగారును బొగ్గుగనుల కురిశీలనమును గూర్చి నియోజకుల మానవలాచరణ సాధ్యములుగా పని జేసెదలగాను పార్లమెంటు సభలో నుడిచిరి.

బ్రిటన్ వలసదేశములు.

లండన్, జూలై 28:— నిన్ని రాత్రి కావాయి హోటలులో తూర్పు ఆఫ్రికావారికి విందుజరిగెను. గర్ ఓగెనఫిలి పునగురు సభాధిపత్యమును వహించి మిల్టరు ప్రభువుగారి యారోగ్యాభివృద్ధిని సభిషింపిరి. వెట్టబడికి హెచ్చుద్రవ్యమనవలయునట్లుండ క్రొత్తగా పనిచేయు గలిగినవారభివృద్ధి జొందుటకు తూర్పు ఆఫ్రికాలో అనేక సదుపాయములు కలవని చెప్పిరి.

మిల్టరు ప్రభువుగారునును ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. సామ్రాజ్యమునందు స్వతంత్రపాలనాధికారములేని దేశముల సభివృద్ధికి తెచ్చుటలో నూతనమార్గమును ద్రోసి మూసోత్సాహమును గలిగించిన ఛేదనలకు గార్హు నడచిపో నేను నట్లునే నడచుచున్నాను. ఛేదనలకు గాదు ప్రజేతవెట్టిన నూతనోత్సాహమును వారి అధికారాంతరమున వచ్చు క్రొత్త అధికారము గూడ నిజమై బెట్టెదనని నమ్మెదను. శాసనరక్షణమున కొత్తగింపబడిన దేశములలో అనుభవము గలవారు చెప్పు వాక్యముల నన్నిటిని నేను జాగ్రత్తతో సరళబుద్ధిని వినుచుందును. స్వతంత్రపాలనములేని ఆ గొప్ప దేశముల వస్తుసంపదల నింతవరకు మనము బాగుగ గమనింపలేదు. స్వాతంత్ర్యమును (చేతులతోనే) తరిచాలన మొనరించెదమను కీర్తి మనకు లభించినది గాని భౌతిక వస్తు సంపద నుకయోగించుటలో మాత్రము మన మింకను ప్రారంభదశయందే యున్నాము. వలసదేశముల కరిపాలకులు తమవిధిని స్వాతంత్ర్యముగ నిర్వహించ నుద్దేశించునెడల

వలసదేశములకు ప్రజలను విశేషముగ రప్పించ ప్రయత్నింతుమనును. భూజల మార్గములను హెచ్చుచుండి వరివారల రప్పించుటయే భౌతికభివృద్ధి కంటిటి మూలాధారము. మన వలసదేశములలో సభివృద్ధి మునుపటివలన భవమున విశేషముగ నుకయోగించుట వలననే గలగ గలదు. అట్టి అభివృద్ధినిమిత్రము ఉచితజ్ఞతతో నుకయోగించింధమ మెంత మౌక్తికమున సమీకరణము కా జాలదు. చాల బాధ కరముగా నుండగలదు. (హర్షము) వలస దేశముల కరిపాలన మనకు నియమించబడునా రాయాదేశములం దభియోగము గలవారును మంచి కీర్తిసామర్థ్యములు గలవారును ఉండవలయునని మిల్టరు ప్రభువు నుడివెను. వెట్టబడికి ముచ్చటించుచున్నవారును సహాయ మొనరించిన వలసదేశముల యుద్ధోగ్యములను చాల ప్రశంసించెను. తూర్పు ఆఫ్రికా యొక్క టిమో ప్రత్యేకముగ నొక సామ్రాజ్య మనదగును. శాశ్వత సంఘము వారి ఆజ్ఞానుసారము మనము వానిని కరిపాలించుచున్నాము. ఆదేశమును మన కరిపాలనము నందుంచుట కేర్పరచబడిన ధర్మశాస్త్రములు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య రాజ్యాంగ ధర్మశాస్త్రముల కిందుకయు వ్యతిరేకముగ లేవు. క్రొత్త భావ్యతలను లూతుట మనవిధ్యుక్త భవ్యము; గావున మనమందుల కంగీకరించితిమి. గాని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును ప్రపంచ మందంతటను వ్యాపింపజేయు వలయునను నుద్దేశముతో కాదు. తూర్పు ఆఫ్రికా కరిపాలనా విషయమున నాకట్టి యను మానములును లేవు. ఈ రాష్ట్రమును సామ్రాజ్యమున చేర్చుటవలన క్రొత్తగా మనకు కలుగు భారము లేమియును లేదని మిల్టరు ప్రభువుగారు నుడిచిరి.

ఇండియా సంస్కరణముల చట్టము.

లండన్, జూలై 28:— జాతీయుల కమిటీ నేడు సమావేశమయినది. సూతుబో ప్రభువుగారి సాక్ష్యము జరిగినది. (బెన్సిల్వేనియా ప్రభువు) స్త్రీలకు నియోజకస్వాతంత్ర్య మొనగు విషయమున జొంబాయి రాజధాని వారు ఇతర రాష్ట్రములకంటె ఎక్కువ అర్హతను బడని యున్నాడు. చెన్నరాజధానిలో ఎన్నికలు కేవలము వర్తకదము ననుసరించియే యున్న వాయను విషయమును గూర్చి అనేకమంది అనేకవిధముల చెప్పిరి. చెన్నరాష్ట్రమున క్రొత్తగా తలయెత్తుచున్న విద్యాధిభులగు రాజకీయ శీతలలో వెట్టబడికి బ్రాహ్మణులకు క్యురీరేక్షముగ వనిచేయుచుండుటయే ఆరాష్ట్రమున కలకలకు కారణము. (సికెస్టా ప్రభువుగారికి ప్రత్యుత్తరము). రాజ్యాంగ విధానమును సంతూర్ణ స్వాతంత్ర్యముతో నెలకొల్ప నెంచిన ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము ముందికాదని నా అభిప్రాయము. హిందూతత్వమునందలి కలకలము వారుకారు తేజము కై ప్రదర్శనని యోజనానాళము అందవు గావున వారికి ప్రత్యేక ప్రతినిధులందగునని నూచింతునెడను. తేజము కై ప్రదర్శన వారందరికంటె గురువులుగా వారి భేదములను హిందూగలరు గాన వారినిగూర్చి చెప్పదగినది చాలకలదు. విద్వింతులననే వారికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మిచ్చుట మంచిదనెడి, కమిటీ వారుతలంపిరి. ప్రతినిధుల సంఖ్య ప్రభావమైనది కాన్వెన్షన్ సామర్థ్యము ప్రభావము. మహమ్మదీయులు, హిందూ క్రైస్తవులు మున్నగు నన్ని సంఘములవారి సమానముగా మాడ బడవలయుననియే ఈ యుద్దేశము. రాష్ట్రాధికారుల అభిప్రాయంపై పాటింతుట కొరకే రాష్ట్రీయ సభలయందలి సభ్యులను సమాచిత ప్రాతినిధ్యమునకు భంగము కలుగకుండయు తగ్గించుటకు కమిటీవారు ప్రయత్నించిరి. గ్రామపక్ష నగర శాస్త్రవ్యవస్థలను సమాచిత ప్రాతినిధ్యముల కధ్యంతరము కలుగదీరిన సంఘములను వట్టిన నగర వ్యవస్థలనియోజనార్హతను నూచించిరి. (గామనానులకు) దేశ కాళము గలిగించిరి. (మూరుగారికి ప్రత్యుత్తరము) దేశీయ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మిచ్చుట ముందికాదనెడి వారు తలంచుటవలన వారి కట్టిప్రాతినిధ్య మియ్యకొన హిందూదేశమందు ప్రస్తుతము కార్యక ప్రతినిధులను తట్టగ నున్నది. అందుచేత ఇంగ్లండునందు లభించుచు నాయకులందరి వారచట లభింపజాలరని సూతుబోగారు నుడిచిరి.

సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు:—

కోకమునై ద్వంద్వాధికార ముండవలయును. వలస వివాదము కరకాళిమండదు. కేంద్ర ప్రభుత్వము కొన్ని మార్పుల మొనరించు వద్దని మాంటెగు ను నేనడిగెను నేనంగీకరించెదనని బెర్నీగారు నుడిచిరి.

బొగ్గు విషయము:— యాక్కుపేరు బొగ్గు గనుల కురిశీలనయందు మార్పు స్వల్పము. పనివాదాధిపతి పనిలో చేరలేదు. క్వెబెక్ గనులలో నీరు నిండునట్లున్నది. వెంటనే నీరుతోడించుట అవసరము. లాంక మైక, చెన్నైలో పూర్తిగాను నాటింగుమాములో కొంతవఱకును పని ప్రారంభమైనది యాక్కుపేరు సంఘమునకు చేరిన నాటింగుమాము పనివాదాధిపతి మింకను పనిని ప్రారంభించలేదు. కెక్కిన గనులలో పని సామాన్యముగా జరుగుచున్నది. స్టాఫ్ఫర్డ్ మైకలో మాత్రము జరుగుటలేదు. అవసరమైన యాక్కుపేరు గనులలోని వాండ్రులను యజమానులకును సమాధానమును కలిగించుటకు దొరకనవారు నిరాక్షేపణగా సభలను జరిపించెదరు గనుల పనివాదాధిపతి శేర్వాటుచేసిరి గాన వివాదము తీరనదని వారు భావించిరిని బోస్టన్ గారు పార్లమెంటునకుభలో నుడిచిరి.

చెన్నపురి శాసనసభలో మంచము ప్రతినిధి:— చెన్నపురి శాసనసభ కోక మంచము ప్రతినిధి ఒక తియ్య ప్రతినిధిని గర్రుగారు నియమించెదరని 80-వ తేదిన మదరాసు మెయిలు ప్రత్యక్షమందు ప్రాయబడినది. మంచము ప్రతినిధిగా ఎం. సి. రాజాగారు నియమింప బడెదరని గూడ తెలియుచున్నది; వారిస్థితిని బట్టి అననుకూల మేర్పడినను రాజాగారు మంచముసంఘమున స్వతంత్రతాలోచనకీర్తియు ప్రభావేపాదకత్యమును గలవా రని యిదివరకే విడితమైనదిగాన మీ నియామకము తి. సమంజసమగు నని మేము నమ్ముచున్నాము. మొదటిసారి మంచముసంఘ ప్రతినిధిగా దొరకనవారిచే నియమింపబడుటకు రాజాగారి అర్హతములు. ఈ వార్తను మొనరే (జిజ్ఞాసకడకుట కారణములు కనబడవు) విల్లింగ్టన్ ప్రభువు గారికి రాజాగారికంటె సుత్రిములగు వారెవరును లభింపజాలరు (జెన్సీకుకత్రిక).

గ్రాడ్డివారి పాతకాలు:— రంగూను వక్రీయోత్తర భాగమున నెంటు మైకేలు మిషనువారు గుర్తివారి కోకపాత కాలకు నెలకొల్పిరి. గతనెల 80-వ తేదీ బుధవారము సాయంత్రము కెప్టి నెంటు గర్రుగారు వానిని తెరచిరి. మిషను వారికి పాతకాలు నిమిత్తము 80 నెల రూపులను వ్యయము యొగెను. దొరకనము వారు రూ 125 ల నిచ్చిరి. మరల మూడు నెల నిచ్చెదమని గర్రుగారు గ్రాడ్డివి యిశ్వరుని విరాళము 4 నెల నుండి 6 నెలకు హెచ్చించబడునని నూడజేచిరి. లక్కా 17000 మంది అంధు లున్నారనియు వారందఱును స్వయముగ రాష్ట్రించి జీవించునట్లు చేయుటకు పారిశ్రామికవిద్య నేర్పించ వలయుననియు, ఇందునిమిత్తము, ఇంగ్లండునుండి పునాధ్యాయులను తెప్పించవలయుననియు అంధులకు మరలసంబంధో ద్యోగియు నగు కలకండు దల్లియు హెచ్చి జాక్షును గాకజెప్పిరి. వీరు బర్మాకుకచ్చి రెండేడ్లయినది. చందాలవలన 20 కేసు సమకూరెనని రంగూను చివపుగారు నుడిచిరి. అంధులగు విద్యార్థులు పాతకాలలో కనూనుచేసిన మొత్తములను క్రాడకు ప్రభివారికి నమర్పించిరి.

అవసరపదార్థముల దిగుమతి:— ఆగష్టు నెలలో ఆయా రాష్ట్రములనుండి చెన్నరాష్ట్రమునకు దిగుమతి చేయబడుటకు నిర్ణయించబడిన పరిమితులను వివరించుచు కమిషనరుగారి కింకప్రకటనము గావించిరి. బియ్యము బంగాళము నుండి 5000 టన్నులు. గోధుమలు పంజాబు 500, సంయుక్త రాష్ట్రములు 500, మధ్యరాష్ట్రములు 1500, అరబికులు బంగాళము 100, మధ్యరాష్ట్రములు 2000, బంగాళమునుండి తెప్పించబడుచున్న బియ్యము 5000 టన్నులును ప్రత్యేకము గంగానా విశాఖపట్టణముజిల్లాలకు మాత్రమే కంపబడును. అరబికులలో బంగాళమునుండి తెప్పించబడు 500 టన్నుల అపరములను గంగానా విశాఖపట్టణము, గోదావరి, కృష్ణ, కంభూరు మండలముల వారికిమాత్రమే పంపబడును. ఇదిగాక మధ్యరాష్ట్రములనుండి వచ్చునకులలో 250 టన్నులుగూడ నీరుండలములకు పంపబడును. గంగానా విశాఖపట్టణము మండలములకు బంగాళము నుండి బియ్యమును గంగానా; విశాఖపట్టణము, గోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు, మండలములకు బంగాళమునుండియు మధ్య రాష్ట్రములనుండియు అపరములను బెజవాడలోని డిస్ట్రిక్ట కమిషనరుగారు తెప్పించెదరు కెక్కినసరుకులను తెప్పించగోరనట్టి సమాచితముబడి అంగీకరింపబడిన వర్తకులు యుండుగా సర్టిఫికేట్లనిమిత్తము చెన్నపట్టణములోని పీఏఐఎస్ఐయిలడయిరక్తురగారికి ప్రాయవలెను.

Indian Telegrams.

(From our own Correspondent.)

By Wire.

Bombay

Servants of India Society At Home to Sir Sankaran Nair.

BOMBAY, July 31. The members and friends of the Servants of India Society were at home this morning to meet Sir C. Sankaran Nair and wish him bon voyage. Besides Sir Sankaran Nair, Sir Narayan Chandavarkar, Mr. A. Rangaswamy Iyengar and the Hon'ble Dr. Tej Bahadur Sapru were present.

Equal Rights for Women and Depressed Classes.

Mr. G. K. Devadhar in a short speech laid stress on the question of ensuring equal rights for women and depressed classes in the national affairs under new conditions to be created by the introduction of the Reform scheme and said that India can feel confident that Sir Sankaran Nair will represent the voice of India in England and wished him all success in his mission.

Sir Sankaran Nair on Women's Rights.

Sir Sankaran Nair in a short graceful speech said that he had already formulated his views on the constitutional reforms in his representative capacity as the Indian member of the Viceroy's Council even though personally he would not claim any representative capacity as he was not an elected member. It was for the people's representatives on deputation in England and here to support his views or to tear them to pieces. He has always unhesitatingly expressed his view in season and out of season. Sometimes, Sir Sankaran Nair said, he felt keenly on the question of women's rights and the depressed classes and would do his best for their cause.

Sankaran Nair's Minute Eulogised.

The Hon'ble Dr. Tej Bahadur Sapru next speaking eulogised the great services rendered to the country by Sir Sankaran Nair by his able minute on reforms and said that though he was a supporter of the Montague Chelmsford Reforms he always had assessed it at its proper value and was now convinced that the reforms should be an irreducible minimum go at least to the extent to which Sir Sankaran Nair had gone in his able minute. Referring to the Punjab affairs Dr. Sapru said that as United provinces was nearer to the Punjab, the United provinces people knew more of the Punjab tragedy than others and he was as much a Punjabee as an United provinces man.

Responsibility Should be fixed for the Punjab Affairs.

If the faith of the people in British justice, rather in any form of justice, was not to be completely shaken, steps should be taken to fix the responsibility for the Punjab affairs on some responsible shoulders and see that they are not sent from pillar to post in finding the really responsible man. Everybody wanted law and order to be maintained but there would be no excuse for the authorities themselves to turn into law and order breakers in attempting to keep law and order.

After three cheers to the distinguished guest the gathering dispersed.

Water Famine in Bombay.

BOMBAY, July 31.

Bombay is at present passing through great hardship account of water famine consequent on the complete cutting off of Tansa water lake supply. Temporary pipes are being laid with all possible speed across the collapsed portion of the aqueduct. The work however will not be finished before next Sunday. In the meantime the limited quantity available from two smaller lakes, which is less than 1/3rd of the normal supply of 43 million gallons daily, is only just sufficient for the barest necessities. Water closets both public and private generally left uncleaned are getting insanitary. During the last four days frequent copious rain helped to relieve the situation somewhat but there has been no rain to-day.

Situation Acute Among the Middle Classes

The acuteness of the situation is particularly visible among the middle classes living in many storeyed buildings.

Apprehension of Cholera & Influenza Epidemic.

There is a general apprehension of cholera and influenza epidemic. Cholera is showing a tendency to rise. Returns on Tuesday morning showed only two attacks and one death from this disease. Yesterday morning the cure jumped to ten and six respectively and to-day it is up and five. People who could get away from the city a few days are doing so.

Ahmedabad

Viramgam Riots.

AHMEDABAD, July 30.

The first Special Tribunal trying the Viramgam riots case, reassembling to-day, after granting bail application on the security of Rs. 1,500 to one Nuru Peerbhaj proceeded to hear the arguments of the defence counsel. Mr. Kalidas J. Javeri, on behalf of accused No. 7, argued that one Dadania had implicated and helped the police in getting up evidence against the accused out of enmity towards the latter. Mr. H. M. Parekh, on behalf of accused No. 91, argued that his client could not be charged under Section 121, I. P. C., as there was no evidence to show that the accused took part in the riots by any overt act, nor had it been proved against the accused that he instigated the rioters or conspired with them. The argument had not concluded when the Court rose for the day.

The Punjab

Lahore Special Tribunal.

Ganda Singh Charged.

In the case against Ganda Singh of Hoshiapur before Special Tribunal, after the examination of the prosecution witnesses, the Court examined the accused and asked, when he went to America. Ganda Singh answered that he went in 1907. He returned in 1914 in "Tocha Maru." He was arrested in Calcutta and went to Multan central jail. He remained there for 13 months. Then he was transferred to Montgomery, and was released in 1916 (26th June) and was produced before the Deputy Commissioner of Hoshiapur. He was told to remain in his village which he did. On February 7, 1919 the Superintendent of Police told him that he was to be set at liberty and warned him not to speak against the Government. He undertook not to do so. Subsequently, he was produced before the Deputy Commissioner who told him that he would have to remain in his village there. The Police kept a watch on him. He received permission to leave the village on the 16th May. He admitted that Zaidar came to his village on the 27th April, but said he did not hear or see him read the Rowlatt Act. The Zaidar came to inspect a spot in connection with a case about a wall. He warned him to make a full inquiry and the Zaidar spoke very severely to him and told him to mind his own business and they quarrelled. The accused denied ever speaking against the Government or saying that Germany was coming. He added that he was no friend of Germany. This case had been concocted against him since his arrest. He alleged that the case was the result of the Zaidar's enmity towards him. The prosecution witnesses were all the Zaidar's friends. He had applied for leave to go to Meera in baratal. This was refused and he did not go there. The Court then framed separate charges against the accused under Section 124-A of I. P. C. and also under Rule 25 of the Defence of the India (Consolidation) Rules 1915. The accused pleaded not guilty and was directed to file a list of his defence witnesses on the 1st August. Defence evidence will be heard on the 8th August.

Absconders.

Three absconders, Brij Gopinath, Laigadas and Abdul Majid, who were wanted in connection with the main Amritsar case, were traced in Kashmir State and were arrested by the Kashmir State Police on instructions from the C. I. D. Punjab, and were brought before the Special Tribunal to-day from Srinagar after obtaining their extradition. The Tribunal was then informed by the Police that Abdul Majid who was brought before the Tribunal as accused was not the real Abdul Majid who was wanted in Amritsar conspiracy case but was a different person though bearing the same name and living in the same city. He had been shown to approver Hans Raj who had said that the present Abdul Majid was not the man who was wanted in the case. He was arrested by the Kashmir State Police on suspicion. Abdul Majid was then discharged by the order of Mr. Brasher President of the Tribunal, and the other two accused were sent to judicial lock up. Their case had been fixed for August 5th.

Kala Derailment Case.

Before the Special Tribunal on Thursday the hearing began of Kala derailment case, in which thirty accused stand charged with offences under sections 147 I. P. C., 126 Indian Railway Act and Section 109 I. P. C. one being an absconder. Mr. Howell, Superintendent of Police, C. I. D., filed the complaint order of the local Government. Sirdar Mehtab Singh, Public Prosecutor, appeared for the Crown and the Hon'ble Rsi Bahadur Bhagat Ram and Dr. Nand Lal, Barrister-at-Law defended the accused.

Prosecution Story.

Sardar Mehtab Singh in opening the case for the Crown said that the accused removed a rail from railway line near mile 442 3 between Kala and Dina railway stations on the night of the 15th, 16th April being incited by Raja Ram Singh, accused No. 1 as the result of which the engine, one second class carriage and the luggage van of the train No. 19 were derailed. A female passenger and the guard received slight injuries.

Case Adjourned.

Evidence was then recorded of the prosecution witnesses and after some fourteen witnesses were examined the case was adjourned till Friday.

Trial of Radley for Criminal Breach of Trust.

At the High Court the trial of Radley was continued on Wednesday before Mr. Justice, Broadway and a Jury in connection with the alleged charge of criminal breach of trust. His Lordship announced orders as regards the statement of Mrs. Radley allowing it to be brought on to the High Courts record. The statement was then read out to the jury. The accused then gave his statement. His Lordship asked the accused whether he intended or wished to produce any evidence. The accused said that he did not wish to do so. Mr. Mool Chand then addressed the Jury on behalf of the Crown. Counsel submitted that Mr. Fellman's statement was supported by probabilities. Counsel characterised the accused's statement as absurd, improbable and false. Counsel went on to say that letters which the accused denied having written had been proved and the Jury ought to believe them and they were conclusive against the accused proving his guilt to the hilt. Mr. Fellman had been cross-examined at considerable length and nothing had been brought out against him. Money was given to the accused to be invested in partnership. It was not given as a gift or as a loan. The accused had undoubtedly made away with Rs. 1,95,000 given to him by Mr. Fellman and Rs. 25,500, by selling off the property belonging to partnership. Mr. B. R. Puri then addressed argument on behalf of defence. The Court then rose for the day.

LUCKNOW, July 31.

The opening ceremony of the Tata Industrial Bank Ltd will be performed by Mr. E. H. Ashworth I. C. S. Judicial Commissioner at the office of the Bank here on Monday.

Miscellaneous.

The total subscriptions for the New Indian Loan up to 30th July 1919 are Rs. 11,19,10,900 inclusive of Rs. 52,24,750 in the shape of war bonds.

Simla

Afghan Campaign. Enemy Casualties.

SIMLA, July 31.

A Press Communique says:—There is no change in the general situation. Reports from Waziristan state that a Lashkar of the Wazirs and Mahsuds leaving Wana for Zhob took with them by force an Afghan gun and its gunners. This gun was one of the two which were in Waziristan with a small force of Afghan irregulars already reported. Parties of Wazirs and other Tribesmen are still in the vicinity of Fort Sandeman. Considerable sniping took place there on the 29th and on the 28th part of the tribesmen and militia despatched attempted to intercept an armoured motor battery proceeding to Hindubagh.

Heavy Fire Opened on the Enemy.

A heavy fire was opened on the enemy and they fled to their hills after sustaining about thirty casualties. Motor battery reached Hindubagh without further incident.

Indian Army Enquiry Takes Place in November

It is understood that Lord Escher's Committee to enquire into the Administration and organisation of the army in India will come out in November and will be in recess at Delhi during the whole of the next cold weather. The Committee will be representative in character and the appointment of one or two civilians with special knowledge of the working of the War Office and its relation to the Army Headquarters in India is not unlikely.

Shah of Persia Visits Europe.

Intimation has been received that His Imperial Majesty the Shah of Persia will shortly visit Europe. It is understood that the visit is not official.

Export of Rice from Burma

No Relaxation of Control till next Crop.

SIMLA, July 31.

A Press Communique says:—An impression appears to exist in certain quarters that the control at present exercised over the export of rice from Burma will shortly be relaxed and that an opportunity will then occur for the sale at greatly increased prices of stock now held. The Government of India therefore make it clear that they have no intention of relaxing their present measures of control over the export of Burma rice before the next crop comes to the market.

Stop Press.

World's News.

(Reuter's Agency.)

England

Indian Reforms Bill.

Joint Committee's Inquiry.

LONDON, July 28. In to-day's sitting of the Joint Committee, Lord Southborough, replying to Mr. Bennett, said that he was of opinion that B. M. C. was probably ahead of other provinces with regard to the franchise of women. Evidence was divided with regard to whether the elections in Madras were entirely governed by caste considerations. He concluded that one of the reasons of the trouble in Madras was that a considerable body of intelligent political thought which was springing up found itself clogging up against the Brahmins.

Replying to Lord Sydenham, Lord Southborough said that if they were to provide the constitution with an absolutely free hand, he would accept the principle of communal representation. He agreed that non-Brahmins were not a homogeneous community. The Indian Christians were given three seats because they had no chance of election. There was a great deal to be said for the Indian Christians, because they were more likely to break down caste restrictions than any other body. The Franchise Committee thought the proper way to deal with Indian Christians was to give them some representation so that they could make their views known. It was a question not of quantity but of quality. The Committee had always in mind the desirability of making the vote of the same value in each constituency—Mahomedans, Hindu and Christian. In deference to the views of the heads of the provinces, his Committee had reduced the membership of the Provincial Councils as low as consistent with sufficient representation. They had struck a mean so as to give reasonable urban representation, while not crowding rural to the wall.

Replying to Mr. Speer, Lord Southborough said that his Committee did not find it prudent to give Labour special representation, because Labour organisations in India at present were insufficiently formed to produce the kind of men who are found in England.

Mr. Surendranath Banerjee supported the principle of a joint purse as lessening friction. He approved the Montague-Chelmsford scheme with reservations with regard to the Central Government.

The sitting was adjourned.

Indian Peace Contingent.

Visit to Handley-Page Works.

LONDON, July 28. Six hundred Indian troops from Hampton Court visited the Handley-Page works at Crickwood yesterday. Short flights were made. The contingent will march through London and will subsequently be reviewed by H. M. the King during the first week of August. The day has not been fixed.

Britain's Colonies.

The Question of Development.

LONDON, July 26. The East African dinner was held at the Savoy Hotel last night. Sir Owen Phillips presided and proposed the toast of Lord Balfour. He referred to the excellent opportunities existing in East Africa for those with moderate capital and ability to work.

Lord Balfour, replying, said he had endeavoured to follow the footsteps of Mr. Chamberlain, who had initiated a new system and new spirit in the development of the non-self-governing portions of the Empire—a spirit which he hoped would be maintained by his successors. He would keep an open mind and open ear to the representations of those actually interested, and with the experience of the countries whose policy was entrusted to his care. We had hitherto only scratched the fringe of those great non-self-governing territories. We had a fine record for justice and humane government, but were only at the beginning of the use of our material resources. A colonial administrator who took his work seriously would have the word "transportation" written on his heart. Efficient transportation by sea and land was the foundation of all the great material progress. The development of our colonies was a question of money and men. Wise expenditure on development was not waste, but economy. (Cheers.) The men wanted for colonial administration were men of drive and energy interested in the countries they were going to administer. He paid a tribute to the men of the Colonial Service, who stuck to their post during the war under peculiar hardships. East Africa was an Empire in itself. We were holding it under a mandate from the Great Powers. There was nothing in the conditions under which we held this territory opposed to the principles on which the existing Empire was administered. We did not desire to see as a result of the war a great expansion of British controlled territory. We had to accept it because it was our duty to the world to accept fresh responsibilities. As regards East Africa his misgivings were small, because the extension of territory did not involve any increase of burden.

Nationalisation of Coal.

LONDON, July 28. In the House of Commons at question time, Mr. Auckland Geddes said that he was not yet in a position to state anything about the import policy after September 1st, when the present restrictions would expire unless the restrictions continued after that, the amount allowed to be imported between September 1st and December 31st would not be less than the amount allowed at present. Mr. Bonar Law said that he was of opinion that the referendum on nationalisation of coal was impracticable.

Coal Situation.

Work not Resumed.

LONDON, July 28. In the House of Commons Mr. Bonar Law stated that the coal situation was very little changed with regard to Yorkshire. Work had not been resumed. Five pits were in danger of flooding in a few days, if action were not taken. All Lancashire, Cheshire, North, and Derbyshire Miners had resumed except in a few north pits which were under Yorkshire union. The situation in other coalfields was normal with minor exceptions in Staffordshire. The Government would not allow any technical question to prevent them bringing Yorkshire miners and mineowners together, if necessary. But having made agreement with the Miners' Federation, which covered the whole area, the Government thought they had settled the dispute.

Nationalisation of Mines.

Government Refuses Sankey Report.

LONDON, July 29. It is understood that the Commons Committee has recommended a forty per cent. increase in war pensions costing an extra twenty millions annually. The Parliamentary correspondents state that the Government has rejected the Sankey Report favouring the nationalisation of mines but it is considering the scheme whereby the State will assume ownership of mineral rights while the mines are worked by Private Companies under official control.

Mr. Bennet on Asiatic Trading Act.

LONDON, July 28. In the House of Commons Mr. Bennet drew attention to the protests of Indians in South Africa against the Asiatic Trading Act and asked if, in the event of the Union Government holding the promised new enquiry, could the Government of India assist the Indians to present their case. Mr. Amery replied that he did not doubt that full opportunity would be given to the Indians to present their case though he had no information at present with regard to the details of proposed arrangements.

International Trades Union Congress.

German Trades Unionists' Cowardly Attitude.

LONDON, July 29. AMSTERDAM.—The International Trades Union Congress opened to-day and was attended by prominent labour men including Mr. Gompers and the Belgian Delegate Mr. Martens. The Congress denounced the cowardly attitude of the German trades Unionists during the war. The German delegates definitely replied that German workmen were convinced that they were fighting a war of defence and that war was prepared by capitalists of all countries. They declared however that German workers repudiated the ill-treatment of Belgium. Mr. Gompers warned the Congress that the international resolutions cannot be treated as scraps of paper and signalled a storming.

Patents Bill.

Second Reading Passed in House of Commons.

LONDON, July 28. In the House of Commons Mr. Auckland Geddes moved the second reading of patents bill which amends in numerous particulars the present law and which includes provisions for preventing the abuse of monopoly rights and for extending the term of patents from fourteen to sixteen years. Mr. Geddes said that the bill was intended to improve the position of invention and ensure that the capitalless men got the fruits of his invention. It was also intended to prevent the foreign inventors from getting protection in Britain without manufacturing invention in Britain on a commercial scale. The bill passed its second reading.

Rothwell Division by-Election Results.

LONDON, July 29. Result of by-election for Rothwell division of Lancashire.—James Robertson, Labour, 13133. A. A. M. M. M., Conservative, 9907. The seat was previously a coalition unionist one.

Mr. Bonar Law on Future Government of Ireland.

LONDON, July 29. Mr. Bonar Law stated in the House of Commons to-day that the Government was not prepared to adopt the suggestion that the Dominion Government should be asked to delegate the representatives to Royal Commission to report upon the best form of the future Government of Ireland.

Nationalisation of Mines.

Mr. Bonar Law stated that the committee on Home Affairs was not considering the question of nationalisation of mines. None of the statements in the press represented the views of the Government on this matter. He hoped to make an announcement before the recess.

Hungary

Franco-Serbian.

Attack Belasku's Army.

LONDON, July 29. Reuter understands in connection with the Allied warning to Belasku that arrangements have been made for Franco-Serbian advance to attack the right flank of the army of Belasku should the latter not comply with the Allied terms.

Belgium

Belgium's Mandatory Power.

A telegram from Brussels states that Belgium will be given mandate for Ruanda and Urundi while the balance of former German east Africa will be under the British control with clear territorial rights to Lake Edward and Lake Albert for an all Red Cape to Cairo Route.

France

Frenchmen and Women Sentenced.

LONDON, July 29. PARIS.—The trial of a number of Frenchmen and women accused of betraying their compatriots to Germans at Laon is now concluded. Six men and two women have been sentenced to death and eleven others to penal servitude.

Africa

Racial Riots in Negro Quarters.

Situation well in Hand.

LONDON, July 28. Racial riots in Negro Quarter last night, partly owing to Negro Encroachment in the white district resulted in many casualties on both sides. Firearms were freely used. The authorities state that the situation is well in hand.

Casualties in Racial Riots.

LONDON, July 29. CHICAGO.—[Later] Three were killed and fifty injured in the racial disturbances yesterday.

Continental News.

General

LONDON, July 29. The Mersey Dock strike is settled. Men are obtaining several concessions.

Obituary.

LONDON, July 28. The death is announced of Sir Edward Poyter.

London, July 29. The death is announced of artist G. A. Storey.

Indian News.

A Press Communique says:—Three further despatches, from the Government of India to the Secretary of State on Indian constitutional reforms will be published on Thursday 7th August.

The mail steamer "Karapura," with the outward English mails of the 10th July, and about seventy passengers, arrived in Bombay yesterday morning. The Postal Express train conveying the inward foreign mail left Bombay yesterday at 2.40 P. M.

Mr. Hassan Iman and Pundit Madan Mohan Malaviya arrived in Bombay this afternoon. Mr. A. Rangaswamy Iyengar arrived in the morning from Madras.

Burma

A Prohibited Meeting.

Burma Government's Explanation.

RANGOON, July 31. The Chief Secretary to the Burma Government has written as follows to the two Indian promoters of the All-Burma mass meeting called for on the 1st July and subsequently prohibited:—There is no objection whatever to a public meeting being held for the discussion of the reform schemes in Burma, but serious objection would be taken if extraneous matters are introduced, either under colour of the published resolutions, or as separate resolutions of the agenda. In particular, the Lieutenant-Governor has no intention of permitting meetings at which adoption of passive resistance is advocated, or at which the policy of the Government connection with passing of the Rowlett Act or the suppression of recent disturbances in the Punjab is called in question. The public of Burma in discussing the political reform which should be adopted in Burma are in no concerned with the events in the Punjab, a subject which would be entirely inappropriate at a meeting which purport to be called for the discussion of constitutional reforms. On the latter subject, there is desire whatever on the part of the Government to vent the fullest discussion of the points at issue.

Price of Java Sugar.

RANGOON, July. The price of Java white sugar fell yesterday. Rs. 115 to Rs. 95 per 100 viss, or the retail rate fell Rs. 1 As. 4 to Rs. 1 per viss. In January the price Rs. 45 to Rs. 50 per 100 viss.

School for Blind.

Opened at Kemmendine.

RANGOON, July 31. The Lieutenant-Governor on Wednesday afternoon opened a new school for the blind attached to St. Michael's Mission, Kemmendine in North-West Rangoon, built at a cost of Rs. 30,000, to which the Government contributed Rs. 12,500. His Honour announced that this sum would be increased by Rs. 3,000 and that the annual grant would be increased from Rs. 4,000 to Rs. 6,000. Subscriptions amounting to nearly Rs. 20,000 were announced by the Bishop of Rangoon and others, the results of school collections, were handed over to Lady Craddock by blind children. The Rev. W. H. Jackson, the blind clergyman who arrived in Burma less than two years ago and has worked up public interest in the school, announced that there were 17,000 blind in Burma, very few of whom were self supporting and that industrial training was the next step in the school's career for which trained teachers from England were necessary.

अथवा,

V

అయ్యో:

అమృతాంజనము డిహః - బొంబాయి, మద్రాసు

126

అద్భుత నివారణ.

ప్రొఫెసర్ జేముగారి
ఎలక్ట్రో టానిక్ పెంపు

ఇది బలహీనతల
కును వీరముల
కును మందు.
ఇద్ర శత్రుండు
టు, బాధకము
తక్కువ గను,
మెదడు దిమ్మ
తా నుండుట,

తనియందెంతమాత్ర మిచ్చలేకుండుట, నిస్సత్తువ, లబహీనము
అయినను, శుక్లవర్ణముతోగొట్టును విద్యార్థులకు, ఉపాధ్య
యకులకు గురుస్థులకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులకు, మెద
డు వారికి ప్రత్యేకమైనందు, బలమును గలిగించును అనేక
వే మంది ఇందువలన బాగుపడినవారు నితరులకు కేటించిన
ఒక బుడ్డిని కొని దానిమార్పుల ఒకమాత్ర పరీక్షించును

25 మార్తల బుడ్డి 1-కి రూ 1-4-0

40 ,, ,, ,, 2-0-0

నవీనము! వ రి మ శ ద్ర వ్య ము ల రా జా నవీనము!

ఆటో డిల్ బహార్

మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందునట్టి అత్యుత్త
మానయైన కలదు. ఆటో కహార్ సారాయి మొదలగువాటి
యొక్క సంబంధము బాగా తెలుసు. వేతిగుడ్డలో గాని చ
క్కాయల వైదగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక సంవత్స
రము మధ్యలోనుంటే యెంత శుభమయిన పాననము అది
భవించ వచ్చుచో అంత అనుభవించుదు. ఇతర వాననము యే
కేనియండిగా యీ ఆటో డిల్ బహార్ యొక్క వానన ప్రాభ
వముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపుడు.
తెల 1/2 (దాము బుడ్డి 1-కి రూ. 0.8-0 } వి.వి. చాట్
,, 1 (దాము బుడ్డి 1-కి ,, 0.12-0 } రూ. 0.4-0
,, 1/2 అవున్నబుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 } ప్రత్యేకము
అంగ్లొయండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.
నెం 155, బామ్యూనగిరి పేరి, బాంబే.

పాశ్చాత్య వేంకటాచలవర్ణితులవారి
ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతములు.

- 1. లక్ష్యవిలాసరసము:—అక్షోపశతల స్థైర్య కోశం
ఈ లక్ష్యవిలాస రసమువలన నిరోధింపబడును. 2-3
బుడ్డి లక్ష్యవిలాస రసమును సీసా రసమునకు సంక్షేప
స్థైర్యము కల్పింపబడును సిద్ధాంతము వేంకటాచల వారి
అక్షోపశతల లక్ష్యవిలాస రసమును, మోక్షాదీ లక్ష్య
విలాసములు, పన్ను పాతము మొదలగునవి తప్పక శుభమును
కీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇవారు. (204)
- 2. క్షిప్రాన శైలం:—క్షైర గడ్డకను, నుండుల నోట్టి
లోపుకును మంచిమందు. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇవారు.
- 3. కైలాస రాసకం:—క్షిప్రా క్షిప్రా క్షిప్రా క్షిప్రా
క్షైరమును కట్టి (3లరా) వారికిదేని, కిరీదేని, అక్ష
తముల శుభము వాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇవారు.
- 4. కాంతుతోదయము:—విద్వలన శుభము; తియ్య
మును. మంచము, ములద్రము, అక్షర శేష, కృత్యము, కతి
శుభ్యమునుట అక్షరశేషంనుట మొదలగునవి శుభమును
తియ్యగా తుట్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇవారు.
- 5. లోకామయహరకర్మారామకర్మ:—విద్వలన రస
మును విడిచినవారికి, వారికిలకు ఉత్తమ శుభ
ము. మంచము, కుడికేను, ద్రవ్య, అక్షరము, కతి
మును, బాధ్యతామును, ములద్రము, కృత్యము,
తియ్యమును, ములద్రము మొదలగునవి శుభమును
తియ్యగా తుట్టిగలవారగుదురు. (201)

250 మార్తల బుడ్డి 0-4-0
,, ,, ,, 1-3-0
,, ,, ,, 12-3 2-13-0
,, ,, ,, 25-4 3-3-0
ప్రొఫెసర్ జేముగారి ఆటో డిల్ బహార్ మెదడు దిమ్మ
తా నుండుట, నిస్సత్తువ, లబహీనము

National Psycho Physical Culture
University Collge
WANTED - STUDENTS
Fees Moderate, Apply for Particulars
to:- Prof. B. RAMAJOGA RAO,
7, Thambu Chetty Street, Madras.

చంటి బిడ్డ (1609)
ఇందు కుటుంబము, దాది, పోకపాలు, వాలర్
ములు, చికిత్సలు వివరింపబడినవి. డాక్టర్ ఆచంట - లక్ష్మీ
కలిగారు వి. వి. ఎం. వి. సి. ఎమ్. గ్రంథకర్త. తెల. రూ. 1.
విజ్ఞానచంద్రికాబుక్ షిప్, మాంట్రోడ్, ముద్రాన్.
పాకెట్ గడియారము
మిగుల మేలేనది. అందమైనది. ఈ నెల
లోపుగ లెప్పింపుకొనువారికి ఒక పాకెట్
పేనా క్లిప్ పుస్తో సహా బహుమానము ఇవ్వబ
డును. గడియారము బహుమానముతో సహా
తెల 8-8-0. ముంబైగడియారం లోపలబట్టి సహా రూ. 6-0-0.
V. T. Amball & Co., Sowcarpet Post, Madras.

ఫాక్స్ కలములు
దేశీ రాకండుగకు
గాను చాల సౌకర్య
వాయుగట్టి పాకెట్
పేనాలను రప్పించియున్నాము. ఒకసారి వాడిన యెప్పుడును
వాడరు. ధర సరసము కలపబడు. పేనా 1-కి 1-0-0,
2 కొనువారికి పోస్టేజ్ ఇవారు. 6 కొనువారికి 1 పేనా ఇవారు.
బహుమాన ప్రేమింకు కంపెనీ, సామలూరు పేట, మద్రాసు
ఇప్పుడేదిగినవి. ఇప్పుడేదిగినవి.
ఫైర్ స్టోన్ సాటిడ్ టైర్స్ (Fire stone solid
Tyres) లోని కొంతకాలం అమృతమునకు సిద్ధముగా యు
న్నవి. అన్నివిధాల మోటారు సానునలు మావర్తి స్టాక్లో
న్నవి. ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ క్రింది విలాసమునకు
వ్రాయవలయును. (1686)
T. V. Sundaram Iyengar, MADURA.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయోషధములు.
బృహత్ మంజుష్టాదికౌష్ఠ
రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది.
1/2 పాను సీసా రూ 0-12-0.
చంద్రప్రభ గుటీ
మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ
పనిచేయును. తులం 1-కి రూ 1-0-0.
వానవలే మాము
దగ్గనకు మంచిమందు.
1/2 పాను సీసా రూ 0-10-0.
వ్యవహారములన్నియునాంగ్లేయభాషలో
చరువవలయును.
జాండూ ఫార్మస్యూటికల్
వరు!—
ఆయుర్వేద యోషధముల జేయువారు
బాంబే నెం 13.
The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆరోగ్యమును కాల్పేయింపుమను బాంబేకు స్వా
భావికమైన కొన్నివిధముల అనునరించుటలననే కలు
గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గ
మును కలుగజేసి కఠినస్థానమును దృఢగృహమును, ఆ
యోగ్యవృద్ధిని ఇచ్చించును. ఈ పుస్తకము ఇవానుగా
నివలయును. పోస్టాదార్థమును మేము భరించి పంపిం
చు. వెంటనే వ్రాయుకోవలయును. (219)
వైద్యశాస్త్ర మునీశ్వర గోవిందజీ,
అశోకనిగ్రహ శాస్త్రము, 157, బాద్మి, మద్రాస్

మలయ చందనము
(1351) టెక్సోగమునకు తువారము
చుండి తువ్వకొనుచున్నట్లు ఎవరికి
తెలియదు. అత్యుత్తమ శుభ విశిష్టా
మును కలిగియున్నది అనిలేదు యె
మైన మా మలయచందనము ఎంత
శుభము, తప్ప అను మాకు వివరము
గ్రహమును మును భూమిమీద ఉన్నను. డబ్బీ 1-కి 2-0-0
కంబేషన్, రామంగిరి

పంటివైద్యము. 1564
డాక్టరు గిబ్బర్ బ్రదర్స్
12 కన్నడైనులేట్, ఎస్కూర, మద్రాసు.
ఈ రజనైద్యులు ఏకారము చేతనైన వందనము తెలి
నేనుకుని యుండిన సుప్రసిద్ధుడైన వీరేశ్వరము బలహీ
మైన వందన బంగారు కట్టులచేత బలపరచుట సంకల్పము
వందన బంగారుచేత మునుట, కట్టు క్రొత్తకట్టుట, ఇంక
కంటివంబంధమైన అన్నివ్యాధులను నూతనవైద్యశాస్త్రప్రకా
రము మిక్కిలి తక్కువ ఛార్జీకి చికిత్సచేయ ముందుకు వచ్చి
మున్నము చూడని నీయునవచ్చును కొన్ని శత శేషియునకు

పకటన
మన మహాపాత్రయ కొక్కండ వెంకటరత్నకవి
విరచితములైన అమృతములైన ఈక్రింది గ్రంథములు గలవు.
అంధ్రభాషాభిమాను లెవరైనాగ్రంథముల నమ్మకేయించుట
వెట్టెదరేని వెంకటరత్నకవి కుటుంబమునకు దీనిసంధనము
మును జేసి గ్రంథముల విషయమై సర్వస్వసంక్రమణలను బడ
యగలరు. అందువలన భాషాసేవకు జేయుటయును నిస్సహాయ
నిలియుండు వెంకటరత్నకవిగారి కుటుంబమునకు సహా
యము చేయుటయును రెండు శుభకర్మములు గలగ గలవు
1 శ్రీమతి మాధవము (నాటికము) 2 ఘటి
కాచలమహాత్మ్యము (ప్రబంధము) 3 అజామిలో
పాఖ్యానము, (యక్షగానము) 4 సత్యనారా
యణపాత్రము (ప్రబంధము)
ఈ విషయమై వివరములను తెలిసికొన గోరువాకు
క్రింది విరువామాకు వ్రాసికొనవలయును.
వెంకటరత్నకవి గ్రంథములు
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
తంబునెట్టి పేర్లు, మద్రాసు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున
వెలకుదొరకు పుస్తకముల జాబితా.
1. ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరాది సంచికలు.
అనేక చికిత్సావిధిపటములతో నిండియుండును.
మొదటి సంచిక తెల ప్రతి 1-కి 1-0-0
రెండవ ,, ,, 1-0-0
మూడవ ,, ,, 1-0-0
నాల్గవ ,, ,, (కృత్యము శేష) 1-0-0
ఐదవ ,, ,, 1-0-0
ఆరవ ,, ,, 1-0-0
ఇందు ఐరోపా మహాసంగ్రామ చరిత్రము
విశేషము.
ఏడవ సంచిక తెల ప్రతి 1-కి 1-0-0
ఎనిమిదవ ,, ,, 1-0-0
తొమ్మిదవ ,, ,, 1-0-0
2. ఆంధ్రోద్యమము.
ఇందు ఆంధ్రమహా సభాభ్యుదయ యుగ
వ్యాసములు, అహోబ సభాభ్యుదయ యుగవ్యాస
ములు పిల్ల చికిత్సములు, చిత్తు కిర్యానములు
శుభముగా చక్కని శైలిలో వెదలక్షరము
లతో ముద్రింపబడి యున్నది. తెల ప్రతి 1-కి 1-0-0
6, 7, 8, 9 సంచికలలో ఆయా సంవత్సర
ములలో జరిగిన సంగ్రామ విషయములు సంక్షే
పముగ చికిత్సములతో ముద్రికము యున్నది.
3. ఆంధ్రసర్వకళాశాల: విద్యాప్రవృత్తి.
ఇది క్రియంత కట్టుమంది భావలింగా రెడ్డి
గారి విరచితము తెల ప్రతి 1-కి 1-0-0
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
బోస్టు బాక్సు 212 మద్రాసు